

6420

Czech

proh

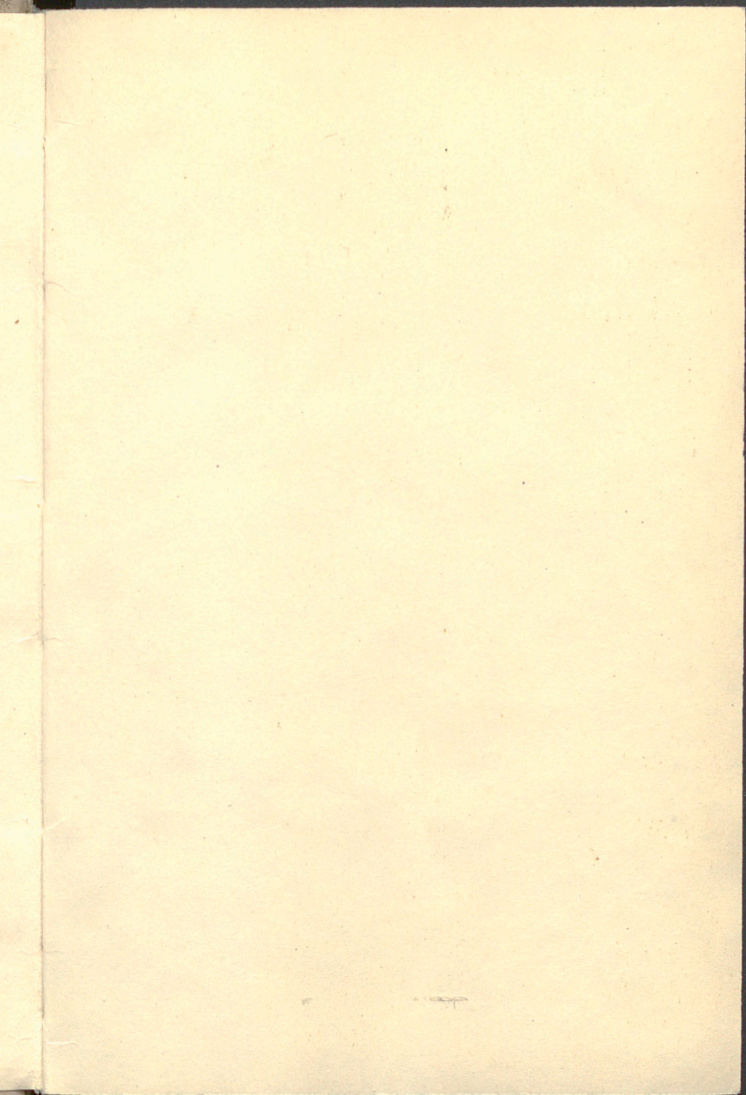

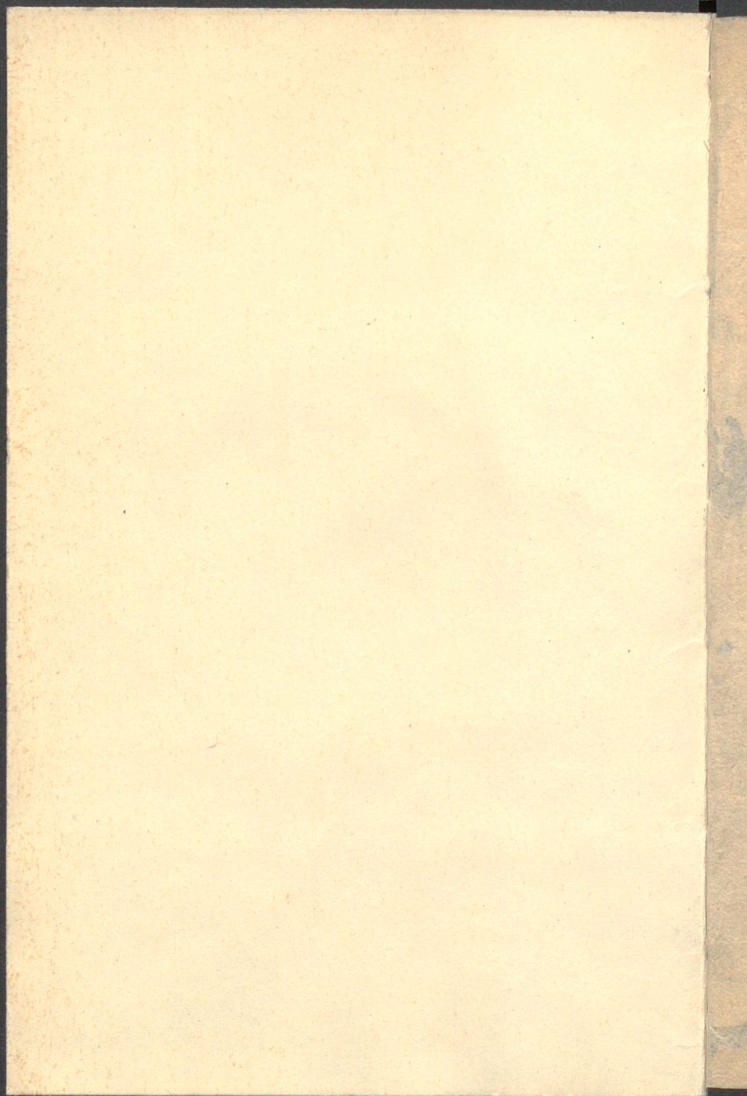
BIBLIOTEKA

Zakl. Nar. im. Ossolińskich

XVII

6428

1894
1618
76

99323

Piemontese Korymbos
Lycium Eragrum

99323

25.01

LEKARSTWA DOMOWE,

Dla poratowania zdrowia ludzkiego w choro-
bach y naglych przypadkach, z nowego
Zielnika zebrane, y dla mnieyszego ko-
sztu ludzkiego, nowo vvydane.

W Krakowie/ Bazyli Skál. Druk. 1618.

✠

Honora Medicum, propter
necessitatem.

Pravnicar

Polon. 9.

Pravditwe w Pismie swietym napisane slowa:
Niepotrzeba Lekarza gdy mechora glowa.
Ale kiedy niezdrowie czlowieka iuz dusi/
Kad nie rad do lekarstwa wcieka/ sie musi
Przetoz radze kazdemu/ czye madre Doktory
Do dlasza zdrowa iutro mozesz tej byc chory
Oni przez swe nauke dosli w ziolach mocy/
A toz wae/ z laski Panskiej/ rancie w nieinozy.

277-64215-7

3000

Spondillium / Darsz dla Litwy.

Do Czytelni.

Czytelni kasty : Wierz tym ksiazkom zgold
 Bo od Boga moc dans mais wbystie ziota
 Jednak przeci przestwoley prace byd, niemozdy
 ziotto vprav lat uszba / Bog ci dopomose.
 Masz w wbystie sposoby krocacno zebiane,
 Dia czynienia letakstwa i nadnego wydane.
 Nie zawke tej Doktora led a fraska bawic.
 Pizkwacto/leona baobate z drowie naprawie

LEKARSTWA D O M O W E

Wła pospolite choroby y przypadki / z rozmaitych
Autorow zebrane.

6229

BOLENIE GŁOWY.

- 1 **B**zalek iaiowy skluc z niewiescim mle-
kiem / y oliwa rozwieśc / a do czola
przywiazac.
- 2 Poleiowy wieniec na glowie nosic.
- 3 Sol cebulny w nos sarkac.
- 4 Czynie wodke z Maieranu / a w nos sarkac
- 5 Liszte macieze winney skluczony iako plaste
do glowy przylozyc.
- 6 Czarnuchy sklucy y malko rozwieśc w oco-
cie / klasc okolo glowy.
- 7 Czarnuche skluc a z octem zmieszac / stro-
nie y nozdrze pomazac.
- 8 Mieluc Ruty z rozjanym oleykiem / a przy-
dawszy octu na plastrze okladac.
- 9 Czosnek z bobem warzyc / y przylac oliwy /
wczynic masce / a to stronic pomazac.
- 10 Koriander skluc / y z oliwa rozwieśc /
na czolo przywinac.

- 11 Gágatek w wodzie wárzyć / á to skronie mačzáć.
- 12 Gniazdo iáskoleze z tájny / octem rozmarciwošy / miedzy chustámi glowe okladac.
- 13 Soliem Kuciánym z miodem á z solozmiešánym / ezolo y skronie námáčzáć.
- 14 Kilká soltkow iátiowych w barsze luro: wó wbić / á tym glowe myć ábo močzyć.
- 15 Máieran močzony w winie / glowe boláco z zážiebnienia rozgrzewa / wino tego vřiváiac.
- 16 Malá řána z ocrab nieprzešiana / przez chustke przywiána / bol vsmierza.
- 17 Bolenie glowy z párnosci á z dymowu i zoladká pochodzacych / sol piolynowy z cukrem á z ciepla woda přiac / vsmierza.
- 18 Bošedrzewko wárzac w oliwie / á glowe tym mážac / bol glowy vsmierza.
- 19 Bošegodrzewká z rožo žárovno vřeć / á octem rořtworzyć / y ná glowe przywinać.
- 20 Kumienek wárzac / ábo ná goracy cegle rořparžáiac / tym glowe okladáć.
- 21 Soliem miteczánym skronie náčieray.
- 22 Glowy boleniu zářáržátemu iest vácem: Kiem : Wárzyć máčierzadufke / á octu winnego y oleyku rožánego przylavořy chustke zwinawořy we dvoie mačzáć / á przykládáć ná ezolo y skronie.

ZAWROT GLOWY.

- 1 Psí rumien w winie wárzony piíac / y nogi w nim pársac / záwrot glowy odpadza.
- 2 Máruny wárzac y piíac / pomaga.
- 3 Zányš w chlebie y w inšych potrávách wárzonych všyvány / záwrot oddala.
- 4 Rmin stluczony / z octem iáko mášc vczyniony / á ná ezolo przykládány / záwrot glowy oddala.
- 5 Wieniec poleisowy ná glowie nošíc.
- 6 Wziác bylce / vwarzyc ja w ocie co ná moeniešym / á tym glowe čiepio myc.

M O Z G V.

- 1 Mózg námdlony / badž z átklánia žimny mi flegmistymi wilgotnošciami / badž žrázow tluczonych / čietych / álbo žiákiey inney přyczyny obrážony / šálwia pošila všyvána trankiem / ledzeniem / nápařžáním / y zapáchem.

S Z A L O N Y M.

- 1 Sol ručianý w všy lač / á ono lišcie pošeluczone náštronie přykládác.
- 2 Vczynic plastr z našienta swiežego Zányšowego / z mála teczmienna žmiešawšy ná glowe přylošyc.
- 3 Bulwice ná proch vřzec trzy ezwicci loš

ca z leyse wodka zmieszac / y przykladac.

- 4 Głowy bolensu niezmiernemu / z korego do balenstwa / y od rozumu odchodzenia zaledwie nieprzychodza : Wziac rumien, korowych kwiatkow ze dwie garsci / maly ranu / rose czerwoney / kopru ogrodniego listcia po garsci : To wespół w studzienicy wodzie do polowice wywarzenia wstawyc / a w tym dwoista chusteczka maczajac / na skronie y czolo ciepło przywiadac / powtarzajac czesto.

S E N.

- 1 Z lny zwoierciany z piwem na noc pic.
- 2 Polyn pod glowami miec y onego wachal.
- 3 Papier na proch spalic / a ten popiol w winie pic.
- 4 Dzieciom na pulsy przywiazac korzen Rozyszkowy.
- 5 Dieprzyniec z szymkolwiek pic.
- 6 Dieprzyniec z octem y z oliwa na skronie przykladac.
- 7 Powoy plotowy pod glowe klasc / legu chny sen czyni.
- 8 Z fiolek bronatnych a z malaieczmiennym plastr weznac / y do skroni przykladac.
- 9 Wodka Grzybleniowa sen w goraczce przywodzi.

- 10 Gzybieniowym oleykiě skronie smárny.
- 11 Márníy swetešey woniay.
- 12 Mátowe gloroki z nasieniem tlučzone y wárzone w wodzie/ piy.
- 13 Mátu bialego nasienie z Rožánym oleya tiem vtíršy/ ná skronie przykladay.
- 14 Slazn ogrodnygo / Rumientu y Pálzyny wezm/ nágrzey wody z tym/ y nogi náparz/ chcešli dobrze spác/ á nawiecey w febrách goracych.
- 15 Topolowa mášcia skronie y pulsy v rač y v nog námázu/ spánte przywodzi.

BIELMV NA OČZACH.

- 1 Nasieniem šalwicy polney drobno vtrá cym posypowác.
- 2 Miodu šymowaného drágmny dwie / žolci kóžicy pol drágmny / kókošey pol drágmny / to jest pol lyžki / pospolu w garnku mies džiánym warz/ až do polowice / odley w báníczke / á wpušezay ná bielmo kílka rázy przez dzien.
- 3 Stára botowa podešwe spal ná proch / přešey przez gesta chuste / přymiešay zylkož miátkiego Aloe / y tym bielmo posypuy.
- 4 Wezm surowe drevno láškové / wywierě dziore w drženiu / wolož kílka žiarn piec

przu / trzy na osle košney / winem polea
wátac / á tym co sie vtrze bielmo pomaa
zuy.

- 5 Wezm świeże koloſſe taie / wypuſć bialek /
wſyp do ſolekã ſoli bialej / oblep glina piec
w glinie aź ſie roſpali / ſlucz potym na
proch / á bielmo poſypuy.
- 6 Polney Kuey ſoľ z miodem zmieſzány bielo
mo ſpadza.
- 7 Soľ ruciány z ſolecia záieczya warz / á z biale
tiē táiorowym zmieſzay / y ná bielmo puſczay.
- 8 Solo oczkowátca z biezim y przeſiemánym
Imbierem / potroſka poſypuy.
- 9 Cebule náclucz / ſoľ wyciſni / z miodem
zmieſzay / y w oczy puſczay / pomaga y ná
mgly / y ná bielmo.
- 10 Kuroſlepá ſoľ z miodem w oczy puſczay /
bielmo zgania.
- 11 Proch korzenia ſiolkowego miátko vtárey /
á zrožána wodka w oczy bielmem záſte
puſczány / bielmo ſciera.
- 12 Soľ dziegielowy ná oczy bielmem ábo lu
ſka záſte puſczány / teſt lekarſtwem doo
ſwiádezonym.
- 13 Soľ korzenia Jáſkolezého ziela ſwiežo
przelomiroſſy w oczy záraz puſzczáć / á ſea
by zbyenim koſaniem oká niezpſowáć / te
by puye

dy
ſi
ne

14 T

oc

15 S

16 L

na

1 M

13

2 W

ro

to

1 L

ro

2 Ce

3 G

ſi

4 J

pi

5 Zo

pu

6 Zo

oc

7 B

Lekarstwa Domowe.

7

dy przymieścić trochę mleká białogłowa
skiego / chłopie karmiaczy / álbo Rozá-
ney wodki.

14 Też sól piolynkowy z starym winem w
oczy puszczany / bielmo y zastone ściera.

15 Sól Kopytnikowy w oczy puszcząc.

16 Liście Kopytnikowe świeże rozetrzeć / á
na oczy przykładac.

I E C Z M Y K.

1 Mrowek wziąć / główki im wrwać / y po-
rzucić / á cialká wtluc / y przyłożyć.

2 Wziąć nowego wosku / tyle dwoie Aloel /
roztworzyć z rozjanyim olejkiem / á przy-
łożyć.

Oczom boleiszym.

1 Lniánego ziela sól wyczyścić oczy krawá-
we / Doswiadczona rzecz.

2 Celidoniey sól y wodkę w oczy puszcząc.

3 Gorczyce białey nasienie stłuc y z miodem
zmieścić / á w oczy puszcząc.

4 Imbier drobno stłuczony / w ciemne oczy
puszcząc.

5 Sól białey kókošy / kuropátwia / w oczy
puszczána naywiecey dla fluxow.

6 Z cynamonu proch subtelny wezynieć / y na
oczy puszcząc.

7 Brwia Bączo / grzywaczowa / Synogárlia

- 830 / gołebia / Europátwia / pomázowác
- 8 Z Porzenia Kopru włoskiego soł uczyni / y w oczy puszczay.
- 9 Z listkow Maieranowych świeżych stłuczonych / á z maki zmieszanych plastr uczyni / y przylož.
- 10 W zápaleniu oczu / náclucz pácvny / zmieszay z żoltelem iátowym y z háfránem / á przykláday.
- 11 Rzepá zmieszána z mlekiem nierwieścim / á przyložona / wzrost oświeca. A tá rzepá ma bydż kopána we żniwá.
- 12 Ruzozyns / álbo swieczki / wárzac piy. Także czynić z nich proch / á tym prochem y ledzenie y picie posypowác. Tea goj źlela soł w oczy puszczány / ostrzy wzrost. Coż źlele w wino wložone y piceł rospadza troski / y rozwesela.
- 13 Madła Biedrzencowa wymywác oczy / podobás krople álbo trzy w nie puszczájac czyni wzrost iásny y ostrzy.
- 14 Oczom plynacym / Miere z żuchay ro wsieich / á ná oczy przykláday.
- 15 Lisie Bulwicáne świeżo wtlukşy / á ná szolo y skronie przykláday / niecyłko oczy czysti y wzrost pošila / ále też głowe lekko czyni.

16 Zámierzknienu / y iakoby muskóm latá-
iacym przed oczymá / Zányžu dobrze jest
vškároticnie wtedzeniu vžywač iakimkolá
wielk sposobem.

17 Zapáleniu wrzednemu / Sol Báběžany
zmiešáć z moka Jeszmienna / á z Rožá-
nym oleykiem / leczy každé zebrání wrzod-
dowe / ázvolásožá ožu.

Všom boleisčym.

1 Chleb žytny dobrze vpteczoný y vyškvášoa-
ny šwiežy nápoly roštroy / y conaciepley ná
všy kládž / bol w vžy všmierza.

Tož y od záglušená pošyteczo.

2 Kofyščokowy sol cieplo w vžy wlany /
jest osoblivym lekárštwem.

3 Sol z lišcia šwiežých Konopi w vžy pu-
šezány / bolesči w nich z záškáná zbynieš-
go všmierza / tak sam / iako y z oleykiem
Rožánym. Takže oley z Konopného ná-
siená w pušezány / boleác všmierza.

4 Z Kumnu woreczek vczynioný / y ná goros-
cey cegle winem pokrapiálos rošpázoný /
přyložit do vžy / bolesči všmierza.

5 Jeszmienna moka w pitým miedzí / ábo
w šyčie wářyt / y tym cieplo iako pla-
štrém vžy okláday.

Stuchowi.

- 1 Veluc mrowczych íádec ze Szowym kwíádem / wycisnawšy sol wlewác w všy.
To y ná stára gluchote pomaga.
- 2 Piolyn w winie wárzony / á páre cieplo w všy leyka pufesaia / gluchocie pomaga.
- 3 Sol cebulny z soliem Božego dřewka wpuřzác w všy.

Szumientu w vřách.

- 1 Mieranowy sol w všy cieplo wpuřzány / sumy y dzwieki vřáda.
- 2 Kozie bobli z mała Jecznienna á z miodem vbite y przyložone / sum y dzwieki vřmierzáia.

Plyntenie z vřu ropy.

- 1 Wziác báwelny czochrány / rozmoczyć ía w czterowym winie y w przářnym miedzí y Knot z tego vczyniwšy / wpuřcić w vcho / áby tam žilká godzin bylo.
- 2 A iesli nieczystoř gruba y sucha sie vřázuaie / tedy wziác miodu z řymowanego / á z woda řáste przywárzywšy / pufzác w vcho / ábowiem to lekárstwo ociera y omywa tákowa nieczystoř.
- 3 A iesli by bylo bolenie w vřu z wíáterow ktore sie w głowie czynia / weźmi Lebíocki pwarz w oliwie z Mirra / á tego potroře wpuřzay w vcho cieplo.

Bolenie

Czoř
by

1 So
2 M
3 Gl
4 Ch
w
oc
5 S
cc

1 Kr
Pe
ci
2 Te
3 W
v
4 W
fo
5 W
6 B
řa
řto
3dr
7 L

BOLENIE SKRONI.

Czosnek wartyzony rozcierany y plasterowany /
bywa lekarstwem.

Chrobactwu w uszu.

- 1 Solu Koprowego w ucho wlać.
- 2 Myśa żółta rozstarta w occie / y wpuszczona.
- 3 Glisty ziemne w smalcu gęsim smażone.
- 4 Chrobactwo w uszu zaległe / sol marunoc
wy w ucho puszczać one morzy / albo z
ocem zmieszany.
- 5 Sol Szalwowy wpuszczany / też chrobac
ctwo morzy.

Twary czyścić.

- 1 Krowczyńa wódka (rozumiey to o zieleni
Polygonaton nazwanym) czyści twarz y
ciało / gdy sie krowia wymywa.
- 2 Toż czyni wódka włoskiego Koptu.
- 3 Wódka Lubistkowa rano y wieczor sie
wymywać.
- 4 Wódka wyłkowa w wodzie miodowej toż
sprawuje.
- 5 Wódka Bobowa toż.
- 6 Bobu włożyć w mocny ocet / y dać w nim
stać przez dzien y noc / potym wyjąć / y na
skonec suszyć / w małe zeczec / z woda
zdrowa zmieszać / myć sie rano y wieczor.
- 7 Lupieże zewarzy kwiecie Rumienkowe
spadza

Spadza / wtrzeć te miálko / á z miobem ná
 kštalé másci záczyniwšy / tym twarz náa
 mýwacé dwákráté przez dzien: á po ka
 žoym námázaniu woda wárzonego Kus
 minu obmyć nie nieścieráac / ieno žeby
 samo oschlo.

8 Wodká z korzenia Ománowego destilloa
 wána / zmázy wšeláké zewarzy ściera /
 wmywáiac sie nią / á nie oćieráac / ážby
 wšlá wó ciáto. Táž plec chéboga y gláda
 ka wczyni / często sie nią wmywáiac.

9 Węgrý ná twarzý / swierzb suchý / plány
 bíalé / piegi y inne zmázy ná cíele / sókiena
 Málny z mála skonecznikowa náćierá
 iac / wychedaža.

10 Krosty ná twarzý y zmázy wšeláké / wżez
 dziennice po lieu / węgrowsóci / piegi /
 námázuiac sókiem korzenia Biedrzencoa
 wego / y ráno wodká tegož omywáiac /
 jest wárzo pomocno.

11 Wżedziennice ná twarzý / krosty y bebele
 twárde ná lieu / sókiem ziela Pozimkoo
 wego często náćieráiac / álbo sókiem z iá
 god / álbo winem z nich / leczy.

12 Twarz sliészna pániám dáie wodká y sók
 z kwiećta Dzierwánný wyžetego / trocha
 Bámfory przydawšy / ná noc tym obmy
 wac / takže y lišáie spadza.

Lekarstwa Domowe.

- 1. Krew z nosa zastanowić.
- 2. Wleczyna niech w zimna wode tond o moczy / a mietki wacha. A bialapleci niech pierśi omoczy / y także wacha.
- 3. Brzemienna niech ba mietce pokoy.
- 4. Sol Koryandrowy krew stanowi.
- 5. Kramny Amin z octem zwierciałszy w nos kładc.
- 6. Mleczne ziele starte / y w nos wlozone.
- 7. Diadrzencowy korzen trzymać w dłoni.
- 8. Popownik pijac y plastr z niego robiac.
- 9. Onoy konsti z octem przykladać.
- 10. Kuty nácluc y w nos kładc.
- 11. Soliem pokrzywianym ezolo pomazac.
- 12. Pokrzywa martwa na syi powieszona.
- 13. Amin z octem mocnym wtluczony / y pod nosem trzymany. Albo knoz z chustki walccony / w tym omoczony / y w nos wewluczony.
- 14. Korzen Poziemkowy w reku trzymany. Takze listie tarce a w nozdrza wpuszczone / albo tez na ezolo przykladane.
- 15. Krawa Manniana toł zbyeni krole / nie tylko z nosa / ran / syl / ale skadkolwiek idl wnetrzny takto zwierzchni / samo ziele wtluczy / w rany kładac / a teści z nosa / w nozdrza.
- 16. Woczey bány listie awolze zielone wtluczone

ezoué

ozone / y przykładane / toż Krówe Francy
zastanawia.

Żebow bolenie.

- 1 Glisty ziemne w oliwce wárzyć / y w przeo
ćiwne vcho pusezac.
- 2 Kiedy bol od zimná / Piretrun żwac / y ná
zebie dzierżec / też z nim pic.
- 3 Czarnuche wárzyć / á zebý plokac.
- 4 Wziac czosnku / smolnego luczywá / y ká
dz dla / wárzyć to w winie albo w wodzie /
albo w occie / y plokac zebý.
- 5 Zagrzac winá / y wlozyc halunu / y ná zebie
dzierżec.
- 6 Wziac czosnku glowke / skuc / przylozyc
do konca dloni ná rece / gdzie sie poczyna
łokiec wczyni bebele / to przestrzygnione /
wopusezo zla materia.
- 7 Wárzyć Jzop w occie y plokac.
- 8 Brwawnik w occie wárzyć y plokac.
- 9 Korzen Celidoniey / (to iest Jaskolezega
ziela) żwac / y ná zebie dzierżec.
- 10 Biala Gorzyce w occie wárzyć / y ná zebie
dzierżec.
- 11 Peretrun wárzyć z Pieprzem w occie / y ná
zab pusec.
- 12 Poley z Imbierem w occie wárzyć / troche
miodu przylozýwszy zagrzac / y iuche w
vsciety

Lečárstvá Domové.

15

všech trzymác.

13 Soli vprážívosy w panvi / w wezelet zá
wiazác / y ná zebie džieršec.

14 Láyno wroble z oliwa zetrže / y w vcho
wlač / gryšc bedzie ále pomože.

15 Kobylego sezawiu korzenie w wodzie wá
nyč / y plokác cieplo.

16 Čosnek z Kádžditem flusz / á ná zab
překládaj.

17 Bielonowy korzeni w ocele warz.

18 Wlož surowe lástowe drevno ná we
zle / á miazga z koncow čielaca džiošká
pomázuy.

19 Čorczyezne našenie žwác.

20 Warz w ocele spodnia štorke Bzowa /
á čuste rozmoczyvosy ná čelusc kladž.

21 Žutá přetluczona / y winem troche stro
plona / á co naciepley ná policzek w kro
vni boli přyložona / bol všmierzaj. Tož
čim wáržona w winie / á w všech čie
plo trzymána.

22 Polyn w wodzie álbó w winie warz /
á se lucha co naciepley y nadlužey w vš
čech trzymaj.

23 Roman Džiegielowy žuchaj w všech /
á ná woble trzymaj.

24 Roman Oštropeštomý wtaž.

25 Špatlu zglowy do zebow y od bolenia zá
choruieš

- chowie / vczynivšy worek zviocneho
ploená / y náplniť go traminym kminem /
sola y profem / á ná vierch glavy táto
nápciepley przyložýť.
- 26 Zebom chvieiacym sie y ostábiálym /
czosneť z miodem á z octem rošťaršy tym
dziašťá nácieráiac / vtwierdza.
- 27 Zebom erzonowym bol vstramia soľ z
świežego Rumnu cieplo w všy czestokroť
pufcžany / á ile w to vcho przy kroyim
boleia.
- 28 Korzen Slazu wysokego w ocete wárzác
á iuche te dlugo w vsćiech trzymáiac /
bol všmierza.

Præservatiua.

- 1 Aby cie potym zeby niebolály / ná každý
dzien ráno wyplocz zimna voda nozdržáť
všy / y zá všymá.
- 2 Do tego vsta płoczác / zeby wyćteray pálo
sem podle samego máleho pálušťá.
- Ostomny spzdžác.
- 1 Zežwawšy kwiát Musťátowý / ná zebiech
dzieršec.
- 2 Zagržác miod / á trzymáť go ná zebiech.
- Dziećiom dla predkych zebow.
- 1 Mózg iagniecy mlekiem kozim rozwtoséť
á dziašťá pomázywáť.

D Z I A S L A.

- 1 Szalwia ostabiale dziasta z zębami wa
troicrdza / listem świeżym szalwiowym
one nacierają / y zeby wychedają.
- 2 Dziasta nabrzmiale y spuchle leczy / świeże
Bojedrzewko z miodem wtarczy / y przez
chusteczke wygniotchy / tym dziasta nacie-
rąc / a onemi wygniotkami plastrować.
- 3 Także wárzác Bojedrzewko ze wśytkim /
y tym te wymywać.

Trzdom wśelakim.

- 1 Popiol Jesionowy z woda rospuścić / y
nacierać.
- 2 Skórke Jálowcowa spalcć w gárncu / a
woda rozwiescć / y pomazywać.
- 3 Cebule zbić / a sok wycisnąć / y mázac.
- 4 Nasionie Slazu wysokiego wárzone z czos-
nkem a z octem / trad z licá spadza / po-
mazywać tym twarz ná stoncu.

Wsta rámy y zázrzedztałosci w wściech.

- 1 Sokiem Mórutowym z miodem zmieśca-
nym czesto namazywać.
- 2 Rumien suchajac / wyzedzienie w wściech
goi. Toż suchá z wárzonego czyni pleczac
nia czesto.
- 3 Liscie Pstego rumnu z miodem wtarcć / bez
laczki y wrzody wśelakie leczy.

Wrzodom w gardle.

- 1 Wrzod y bolente w gardle / wsmierza gniazdo Jaskolcze w goracey wodzie rozmieszczone / y do gardla przyložone.
- 2 Toż zwierciec w wodzie a przecedzić / y osuczkować / a dac pic.
- 3 Izop charkać w occie warzony.
- 4 Psie łayno zetrzeć / przesiać / w piwo wwarzyć / przyskodzić / ciepło wypić.
- 5 Wileze łayno pożyteczneyše.

ZANIEMIENIE

- 1 Poddiałowy korzen suszyć / y z węgla na kłosa rym go polożysz / dym w usta puszczay.
- 2 W iacie miękko pieczone oliwy wley / przysyp pieprzu / na noc piy.

Głos iásny czyni.

- 1 Gorczyce białey nasienie stłuc / a z miodem przásnym iaday na noc y rano / bedzie głos iásny.
- 2 Mieczany sol z Kucą / z Koryándrem / z mlekiem piy.
- 3 Czosnku warzonego pożyway / bedzieś miękki głos przykliwy y gládki.

Pierśtom białołowskiem opuchłym.

- 1 Kádjidło zetrzy / rospuść mlekiem niewieścim

šćím rzadko / w tym chuste maczając przywoliay.

- 2 Mięce sfluszy z mała ieczmienna przypladay.
- 3 Miętle z swinim sadlem sflucy przywilać.
- 4 Dczynić plastr z soczewice / nasiemna ludo nego / psenney maki z woda / a przylożyć.
- 5 Bramnego kminu wwiercić / a woda roa stworzywszy przylożyć.
- 6 Rute w wodzie wárzyć / potym rute wyrzucić / a w teyże wodzie otręby psenne wárzyć y okładac.
- 7 Rumien w winie wárzyć / a ciepło plastrować.
- 8 Plastr lišcia Zielonowego albo šáleciowego z oetem sfluzone / na wrzedzienie białogłowskich pierśi przylozony / jest bázro pomocny.

Uby Pánnam nie wielkie rosty.

- 1 Nátłuc šwinieywszy ziela / y tym okładac.
- 2 Mięce sflus / a nia okładac.

Mleko mnożyć.

- 1 Jeczmiem wárzyć z nasiemnem koprny wlozkiego / pić.
- 2 Kopr swoyski iadac.
- 3 Groch wárzyć z korzeniem pietruszczanym przydawšy kwiatu muskátowego / y

- rozmárynu / á te iuche pić.
- 4 Słaz z Włoskim Koprem y z Hányženě
wárzyc / á te iuche pić.
- 5 Lubistykové korzenie y nasienie w winie
pić.
- 6 Hányžu vstáwnie w potravách vzywác.
- 7 Nizetke drobno vtáršy / w winie ábo w
píwie pić.
- 8 Oleieł z nasienia lubszykowego / po bžie
wiedz go kropli z kořim mlekiem ná noc
přjac / obfcoře mleka dáwa mámkom.
- 9 Opichu czarnego / liřcia po czwierić totá
řártego / ná raz w trunku biorac.
- 10 Biedzeniec mnieyřy do řeřci gobžin ná
pieriřach trzymány / mleka obfcoře dáie.
Mleko tráćie.
- 1 Swoineyřy řielem řluczonym oklábac.
- 2 Tegoř řieła nasienie zwiereć / á ciepłym
octem rozwiřć / y kłáře ná pierři.
- 3 Wřiac z piecá gliny vpaloney / á drobno
řlukřy z drořďžami zmieřác / y przylořyc
miedzy chuřkami námařawřy.
Přerři řieřkoř.
- 1 Szałwia wiereć z pieprzem / á warz w winie
ábo w píwie / pić ná czeřo y ná noc.
Dycháwicy.
- 1 Plucá y wátrobe záiećzo / ábo liřcia vřu
řyc / y ná proch zecřec / á w pitym mied
bžie

dzie pić.

- 3 Namazać piersi Migdalarowym olejkiem.
- 4 Niedzwiedzia żółc z woda pić.
- 4 Korzen siolkowy w cukrze / a po dwu lotach na raz używany / jest ratunkiem.
- 5 Maruná sucha z kwadrnym miodkiem abo z sola używana trunkiem / dycharwicznym y ciężkotchniacym użyteczna.
- 6 Korzen Tatarskiego ziela / w pitym miedzie / abo w cukrowanej wodzie / pomaga.
- 7 Gorczyca takimkolwiek sposobem używana / bywa wielkim ratunkiem.
- 8 Oman wazac w wodzie a pijac / albo z miodem miakko stuczony y zaszyniony na kshalt konfektu / czesto używany.
- 9 Dycharwicznym y kashlacym a ile ludziona skarym / korzenia Biedrzencowego z imbirerem a z Omanem drobno nakratarowy na kshalt stelanki / po czwterci lota na czeso y na noc dobrze pozzywac.
- 10 Dziegiel używany kashlacym / dycharwicznym y ciężkotchniacym pomaga.

Ná Káfel y Chrypote.

- 1 Kliy Wisniowy rozwiody pić.
- 2 Slaz klastc w mleko a pić cieplo / wsmierza káfel.
- 3 Wazyc liście y glowki malbowe zielone w wodzie do polowice wyrzerzenia / potym wyterwy

- wyławsz sfluc / á wárzyć w mledzje / y
pożywać lekwarz.
- 4 Czosnek wárzony / pieczony / surowy / otwie-
ra gardlo y pierśi.
  - 5 Korzenie Dziawanny wárzyć y pić.
  - 6 Poddial wárzoe pić.
  - 7 Zielonych sfluc sosnowych wziąć / potym
wárzyć z rozynkami y pić / starym káslom
y suchotom zabieży.
  - 8 Bob iadać.
  - 9 Szance z miodem dawać iesc / liście y na-
sienie wárzas / to pić.
  - 10 Káslie zástársále z zimney przyczyny leczy /
Czosnek z sadlam wieprzowym wtluczony /
tym podešwy nog przy cieple pilnie ná-
cieráoe / á w lozku tákże wšystek paciery
w grzbiecie. A przy obiedzie y przy wiecz-
rzy wárzony ma bydź pożywany.
  - 11 Mlecko z octem wteráno ná noe pić.
  - 12 Kmin kramny / pieprz / nasienie pokrzy-
wiáne / zárowno po 2 loty / wteráec á w-
smázyc z miode / cieplo po lyžce ná noe pić.
  - 13 Lyžke Alru / y lyžke Imbieru w ciepłym
mledzje ná noe pić.
  - 14 Zoltek iáia twárdo w wárzonego polknać.
  - 15 Z kurzego pepta skore vsušyc / zetrzec / y
w czym wypić.
  - 16 Szynju trzy drógny / máku dwie z wtera
ciec.

ćieć / y z miodem zmieszać / á ná noc bráć
iáko láskowy orzech.

17 Wárzyć kóści ćielece / y w one łuche w sy-
pác czarney ziemié / zmieszać / y ná pierśi
przykładáć.

18 Jadrá láskowe z pieprzem zwiercieć suche /
y w pitym miedzie pić

19 Wodká Grzybieniowa z wodká podbiału
berokiego używána / káplé suche z goracych
przyezyn leczy.

20 Szálwia w trunku pić iest pożyteczno.

21 Oman pożyteczny iest / pokrótka sy go z
páprotká y z Izopem wárzyć w pitym mied-
dzie / y miásto pospolitego trunku pić.

22 Káplom z záziebienia z flusow zimnych
y flagnistych / wárzyć mácierzaduska w
pitym miedzie / ábo w stódkim winie / á
pić. Tymże sposobem żóladkowi zázie-
bionemu używáiac / iest lekárstwem.

23 Szlazu wysokiego korzen z figámi suchemi
á z Látricya w Prysannie ábo w Tecz-
mienney wodzie wárzony / á pity ná czczo
y ná noc po dobrym trunku / pomaga.

Krwis charkájącym.

1 Prochu z liścia Bukwiecánego kwinte wa-
żywanego z winem woda roztworzoným
dobrze pić dáwáć. Tákże krowis piwia-
cym / trzy kwinty sólu mietezánego

- 3 Kozim mlekiem pic dawac / pomoeno.
- 2 Proch z Korzenia Omiłowego suchego miałko wtarty / a w trunku vzywany / jest ratunkiem.
- 3 Soku szałwicy po sześci albo siedmi lyżek dáiac náraz pic z miodem náczeso.
- 4 Sol mietzany z octem pijac / albo z miodem kwásnym.
- 4 Nasienie Babzane z winem pijac / chara kanie krwia zastanawia.

Izyczkowi.

- 1 Izyczek nábrzmialy z zbyntey wilgotno sci sciencza / Mielko z Kaca a z Koryandrem w mleku wárzona pic.
- 2 Izyczkowi paralizem narázonemu / Tatarski korzen wárzyc / a czesto tego incho ciepła ploczac y gárgaryzuiac. Takze ie tez ciepło pijac.
- 3 Tez korzen Tatarskiego ziela pod izykiem trzymáiac.
- 4 Bojedrzewko z miodem záczynione / izyczek w gárdle y dziafta wychedaja z wile gotności / eym ie nácieráiac.

P E P E K.

- 1 Pepownika masć wezynic / y dzieciom wraszliwym y rozpeklym przykladac.
- 2 Orzechy włoskie calkiem spaliwszy / rozwtiesc z miodem

z mlodem á cieplo ná pepel' przykládáć.

- 3 Dżiatacz máluczkich gdyby pepel' byl naruszoný / y bázso wydety / vltuc korzenia kofsztywalowego co namieleczy / y z lozem wostu rozpusezonego máśc vezyniwšy / á ná bawelnie roscignawšy / cieplo przykladáć.
- 4 Aminel' álbo kmin polski co najsubtelniey vltukšy / rosotem álbo laktem go záczynt' / y ná pepel' plastruac cieplo przywinać.

Glisty morzyc y wypedzác.

- 1 Biala lebiodka posolwšy z mlodem pić.
- 2 Korzen czarnego ziela ná proch zbit' / á pić.
- 3 Piolyntu pomorskiego nasienia.
- 4 Male stoncznikowego nasienia pić.
- 5 Smażyc Rute w oliwie / potym przecedzic / y one oliwe wypic.
- 6 Proch koralewy dzieciom dawác pić.
- 7 Czosnek w occie wárzony / á w pitym miesdziej vsywany / wšelákic robaki pedzi.
- 8 Swieža cebule roskroic / przez noc dawác w wodzie moknac / á te wode dawác ná czeso pić.
- 9 Lot ieden páproci polney korzenia ná proch starego w winie pić / predko glisty zabita.
- 10 Materina czwierz lotá miálko wtáršy / á

B v

przydawšy

- przydawšy troche rogu teleniego / w wia
nie álbo w mleku dáć wypić. 6
- 11 Zányšu czesto wywołiac / od glist y robáca
trvá záchowywa. 7
- 12 Mleczány sol z octem pišac / glisty morzy
y wywodzi z żywota. 8
9
- 13 Wziac garsc žytá dobrze splokánego / w
wodzie wwarzyc z Koryándrem / przeca
dzić / y dáć ešć ludziom dorostym / iáko
y mlodym y málym pić. 10
11
12
13
- 14 Wrotycz šwiežy z wolowa žolcia ná pes
pek dzieciom przykládać. 14
15
- 15 Gorczyce z gorzalka álbo z octem day pić. 16
- 16 Lubščyškowe nasienie z cymkolwiek piteš
robaki pewnie wypadza. 17
- 17 Z Ománu sol wycisniony z winem dány
tu piciu / morzy robaki.

NA BIEGVNKI.

- 1 Kurzego žiela korzenia proch z wodka álbo
z soliem Bábczánym daway pić. 18
19
- 2 Lniane nasienie pić daway. 20
- 3 Brew kózy ábo kózla / zátecza / telenia smáa
žyc ná panwi / y dawác iešć. 21
- 4 Zányš vžywány / biegunte zášťánawia.
- 5 Joderká winnych iágodek / y rozynkova
wielkich štárte vpietšy / pomagáta wššy
štim biegunkám.

Proble

- 6 Drobič podplomyk zieczmienney maki s octem / á tadác / pomaga.
- 7 Psi gnoy pod kánikule zebraány z winem pič.
- 8 Kopr swoyski pič y okládač.
- 9 Mneyša Bazylia sucha škarta pič.
- 10 Zywokost z miodem pič.
- 11 Nasienie Koryándrowe z woda pič.
- 12 Kys z Migdalowa polewka tadac.
- 13 Bob tadac.
- 14 Wodna Bábke wárzona pič.
- 15 Podrošnik wárzyc y pič.
- 16 Mlete z trochmalem á z woda ábo miodem pič.
- 17 Biedrzencowe nasienie teyže moey ley co y korzen. Biegunki wšeláké zastánawial to go z winem vjywa.
- 18 Kuts z škárym syrem á z winem piy.
- 19 Szálwia z Piolynem wárzona / czerwónke goi.
- 20 Ná czerwóna biegunké y ná infé / dobra test / wezm prochu z lišeta Požimkowego mieluchného zlyže / á z winem czerwónym ostrým ráno y ná noc piy / á raz y kilekú powtarzay.
- 21 Czerwóna biegunké / y inne wšeláké / Bábó czáne lišete wárzone / z octem vjywaáne / šáwiciaga.

22 Wodkã Szawlowa biegunki zãstãnanã
wia! także nastienie szawlowe w picciu
wzywãne.

23 Nastienie Jezyn po ki nie dojrzyete zbierãc
y suszyc / na wszelka biegunki pomocno.

Takież y kwiat Jezyn na proch stãrty.

24 Wodkã wypalona z debowego listcia /
bãrzo wielka moc ma do zatrzymãnia
biegunek.

25 Czosnek smãżony albo wãrżony zãstãnanã
wia czerwona biegunki moenie.

Stolce czyni.

1 Szaz ogrodny wãrżony y pity y oklãdãny /
przylozimywszy mãstã albo oliwy.

2 Szãnte z sola wãrżyc y pic.

3 Mãrunã w winie albo w ocie stãrta z
Epitimum / purgule flegme y kolera.

Pomoc do rodzenia.

1 Mieta stãrta pic w winie.

2 Biala Lebiotke w winie pic.

3 Gallã piwoniey w winie pic.

4 Dyllice stãrta w winie pic.

5 Ziolkowego korzenia y miodu czopek w
czynic / a w lono wlozyc.

6 Kozie bobli pic w czym wonnym.

7 Szãlwia pic w winie.

8 Slonecznik albo Postonek wãrżony w wo
dzie / przydawomy Mliry a miodu / wczynic
czopek.

Drac

- 9 Drągme Száfránu w winie wypić.
- 10 Czabr pić.
- 11 Gdy brzemienna iemiola debowa przy sobie ma / lekko porodzi.
- 12 Kofy szkowego prochu kwinte dáć wypić z ciepła woda.
- 13 Biedrzencowe ziele świeże wtluczone / & plastrami ná pepeł przyłożone / czyni lekko dzie rodzenie.
- 14 Dzięgielu czwterć lotá z winem ciepłym. Łożyisko y martwy plod wyćiągáć.
- 1 Bożegodrzewká ziele w winie warzone pić
- 2 Bylicé.
- 3 Poley pić w czymkolwiek ciepło.
- 4 3 Maruny wozynić czopeł.
- 5 Dypcan Klukfy do loná przyłożyć / może y pić / y kádzić nim od spodku.
- 6 Plod marewy y pozostałe lożyisko po porodzeniu z winem czarnym albo czerwonym sol Kueiány ábo proch pijac. Także podkurzáiac sie nią.
- 7 Biedrzentec świeży wtluczony y ná pepeł przyłożony / lożyisko wywodzi.
- 8 Kwiat y liście Maruny z winem ciepło pić dáwać.
- 9 Maruny korzen miałko wtrzeć / y tak czystá wony złoty záważy / z winem ciepło dáć wypić / plod marewy y lożyisko wywodzi

Wrótyczá

- 10 Wrotyczu w trunku ná tož vřyvác.
 11 Prochu Kofyseklowo go day wypic co žáa
 waży czertwony sloty.

Žástanowienie miesiacow bialoglowstich.

- 1 Czopek z Bylce vezynic / miodem pomáa
 žáa / w otvor loná wložit.
- 2 Žányzu vřyway.
- 3 Korzen Gzybienta žolego z winem pıy.
- 4 Debowym lišciem podkřsaz ze spodku.
- 5 Serce žáteeze vsuřyřyřy stárte pıy.
- 6 Břowawnikem wářzonym řywot ořláday.
- 7 Czarnoglow (Pimpinela pratensis) Biedřea
 ntec ná lace / pıy z winem albo z pıwem /
 řláchetne lekárstwo.
- 8 Amin z octem pıy.
- 9 Mıetá czyscienie miesiacow pániám žáa
 wšciaga / takimkolwıek obyčátem vřyř
 wána. Taž y vpláwy hámıie.
- 10 W chorobách miesiecznych dobrez nogı
 w wrotyczy y mšcierzance vmywác.

Pobudzenie miesiacow bialoglowstich.

- 1 Ž Ruta řaday y pııay.
- 2 Řodkiew řadác pániám y pánnom.
- 3 Mácierzaduřke pıy.
- 4 Cebule řaday. (ábo w oćieł pıy.
- 5 Řopernikowe řorzenie wářzone w wıntel
- 6 Lubıřtł wářzony ná řywot pıyřláday /
 albo pıy. Lipowe

- 7 Lipowe listie warz á piy.
- 8 Ománový kórsen lecie kopay / w tálarck
pokray / w čieniu suš / warz á piy.
- 9 Máieran ták przykladány iáko y w trunku.
- 10 Szánts pic.
- 11 Pokrzywe z Mirha šluc / czopek wezyni.
- 12 Kóziabrode ziele wwarzywšy piy.
- 13 Biedrzencowoy kórsen w winie warz / ráno
y ná noc zgrzawšy po kwáterce piy.
- 14 Szálwiowe listie z látoro škami w winie
warz / á w trunku vžyway.
- 15 Piolynu miálko wtárege kwínts z winem
wpiy.
- 16 Bukwiá tážše z winem w trunku vžywa
na / pomaga.
- 17 Ostropestowoy kórsen piy
- 18 Božedrzewko ná tož pomaga.
- 19 Kumienkowego kwíátu ná pioch wtárege
go z pulcory czwierci lotá z winem piy.
- 20 Máruniáne listie y z kwíátem w winie
čieplo piy.
- 21 Wrotyczu tážše može vžywač ná tož.
Bolu w máčicy.
- 1 Kapieli nágrzač z ziele mliánym.
- 2 Poletem okláday y myy sie w nim.
- 3 Šiolkowe kórsenie wárzone przykladay.
- 4 Slaz warz á žywot okláday.
- 5 Bočianienošy ziele z winem piy.

- 6 Kapanie / albo náparzanie z Kummi czy
niac popás / mžeice záwarta otwiera.
- 7 Mázna wšelákim nedostatkom máčice
z žimney przyczyny jest wielkim lekár-
stwem wárzac ja w wodzie / y ciepło sie
náparzáac.
- 8 Wrotycz w trunku w winie używany / má-
čice vmaenia y pošila / y wychedaža.

Puchnieta mošen.

- 1 Szálwija w Rozim albo Krowim mleku
wárzyc / y iáko náciepley czesto okladac.
- 2 Seluc žiela Giesiego Poleiu / y z czystym
woskiem zmiešac / y okladac ciepło.
- 3 Vezynic plastr z Koryándru / miodu y ro-
zynkow / y okladac.
- 4 Maciuc Kminu z rozynkami / z mała bo-
bowa á z woskiem vezyn plastr / okladay.
- 5 Boba náwárzyc w winie / okladac ciepło.

Krzyšom boleiscym.

- 1 Jestli bol z žimney przyczyny / mážac cegiel-
korowym olekiem
- 2 Jestli z goracey / vezynic plastr z troch ma-
lu / á z rožána wodka / y miedzy chustami
przykladac / á z wlaszcá ná noc.
- 3 Kosáčcowym olekiem krzyž námážuac /
bol w krzyžách vsmierza.

P Y C H L I N I E.

Uogons

- 1 Nogom lub rekam opuchlym/ Kute z olia wa á z sola vtárea/ tym náčerač/ puchline rozgania.
- 2 Albo Kute z sola dobre verzeč/ á w oliwie zerecho wina přysmažyc/ y přsrožac ná rece álbo ná nogi opuchle/ žwtašezá z žimnych wilgocnošci/ dobre ješt.
- 3 Kurnienek ze rošyčkim/ z korszentem/ lišciem y krotalem / ná popiel w palič / ktory w chusteczke žáwinawšy / w winie mořyc / á to pič / puchline spadza.
- 4 Mátieranowy soč z winem přswardžony / á w trunku wšywaný / wšytecžny ješt tym / ktory puchnac peczyná.

S C Y A T Y C E.

- 1 Gorczyce náeluc z figána / wežynič plástr / y přsložyc áž sie žáčerwieni.
- 2 Dwadžešcia žiarnek žálowcowych w bialym winie žerzeč y pic.
- 3 Maruna w ocie wářena / á poránu y ná noc co náciepley přsžádána / bolešci w pláda.
- 4 Maruny wtluc z wleprzowym sadlem / octu dobrego troche přsžawšy / čieple přsžádac / do ržecelago dná bol wštánie.
- 5 Gorczyce wtlučšy z Barškim mydlem plástrwác.
- 6 Wrotyczy z wleprzowym sadlem wtlučšy

- z octem rozmiešác / y ciepło przykládác /
nie odeymuias do trzeciego dnia.
- 7 Ománové lístie w winie wárzone / á z
šwiním smalcem plastrováne.
- 8 Biedrzeniec wárzac y pýac pomocny jest.
- 9 Bosedrzewo wárzyc / y trunkiem výswác /
á žiele w wárzone co nagórseey ná miyscá
bolase przykládác.

P E D O G R Z E.

- 1 Márunové lístie w ocie wárzone / á cie-
plo plastrováne / bolesei pobágryczne vo
šmierza.
- 2 Pedogrze / Chirágrze / Seyátyce / Arceyce /
Slazu wysokego korzenia / z lácym albo
z gesim / albo z káplonim / lub tež y z wies
przowym sadlem vetus y plastrowác / nie
odwšjáiac do trzeciego dnia.
- 3 Ciemierzyc w wárzyc w oleyku / ktory zowia
Petroleum / á tym námázowác nogi bo-
lase / v znaš pomoc dobra.

C H I R A G R Z E.

- 1 Kzepy wárzoney iucha nágrzewáiac / y ša-
me wárzona co náciepley przykládáiac.
Tož Pedogrze y Seyátyce služy.
- 2 Lawendy wziác pul garšci / Šalwicy táž
wiele / Jálowcovych iágod šest locow / y
wšyšto to w bialym winie wárzyc / á rece
šlbo pálec tym nácierác.

Brodawki

Brodawki spadza.

- 1 Maszenie Krwawonita siluczone / a z sola
zmieszane y przyłożone / spadza brodawki.
- 2 Cebula z sola przyłożona też czyni.
- 3 Popioł z cielecego ląyna zmieszawszy z octem
tem pomazować.
- 4 Wierzbowe liście z octem przykładać.
- 5 Jaskier mały z korzeniem tłużony / a z octem
tem plastrowany.
- 6 Celidonia (to jest / iaskoleże ziele) brodawki
wielkie spadza nacierając tym so-
kiem / a to każdego dnia często czyniac /
albo plastrując.
- 7 Sol Cebulany zmieszać z oliwą / a tym
brodawki namazować.
- 8 Chrysozow złotych co się w noccy świeca /
prochem posypować / zekrwawiwszy czyni
ostrym okolo brodawki / spadnie przez.
- 9 Kiegielkowym sokiem brodawki pomaz-
zować.

WŁOSY CZERNIC.

- 1 Wziąć popiołu Pionuncowego / zmieszać z
rozanyim oleykiem / y pomazować.
- 2 Kumientowe kwiecie w lugu mozone / y
tym często przemywać / włosy cudne na
glowie czyni.
- 3 Szalwia włosy czarno farbuie / kladeć je w
lug / albo sokiem tej namazować.

WŁOSY ROSCIC.

- 1 Włosy opadłe y opierzchłe z pąrchow na głowie czyni poroście / sokiem Szalwio wym plechowatości często nacierać.
- 2 Wezm soku Bożegodrzewka / olejku Ropu włoskiego / równo każdego zmieszaj / a tym namazuy miyscá góle / albo brode / albo gdzie kto chce mieć przedko włosy.
- 3 Cwikłany sok z sokiem Bożegodrzewka / rości włosy na obłázley głowie.
- 4 Popiół całego Jezá spalonego włosy też na bliznach rości.

Włosow leżenie.

- 1 Kto Krodkiem iada / nierády mu włosy pádają.
- 2 Kzejuchy sokiem głowe pomázac / dobrze go y pić.
- 3 Kofyszczko wárzac / a często myć.

Włosy trácić.

- 1 Románowego ziela wziąć świeżego z oliwa zerzeć / pocierać miyscá do czterech rázow na skóncu / a tak beda opadac.
- 2 Pomázac raz y kilká miazga wierzbowa.

Strupom skodkim / albo pąrchom.

- 1 Celidonia skodki strup z twarzy zgania / sokiem tego ziela namazuiac.
- 2 Párchy na głowie leczy / Piólyn w winie wárzac / a tym głowe przemywac.

- 3 Biedrzencowym sokiem párchy wymy-
wác / ábo fleytuch w nim maczáiaci przy-
kládat. Tenže rány glowne wšeláké goi.
- 4 Kruť míálko vclucžona / z žywa siárka w
winie wáržona / tym w lážni glowe prze-
mywác.
- 5 Míetke wáržyc w wodžie / álbo w lugu / á
tym glowe przemywác.
- 6 Owsiana mák w ocie winnym z bobko-
wym oleykiem wáržyc / y co naciepley ná
plastrze przykládat.
- 7 Mýc glowe ábo łapác dzleci w tey wodžie
w ktoreyby owsiana stoma byla wáržona.
- 8 Gorczyca párchy ciekacé leczy / plastrm z
niey plastruac / y okładáac.
- 9 Párchy z zimney przyczyny leczy / Czošmek
zmiššany z Bobkowym oleykiem / álbo z
droždžami oleyowemi / tym námážuac.

K L O C I V.

- 1 Klociu w bólách záfárátemu y boleniu /
wziac troie dzierwiec žiarn nasionta Oštro-
pestowego / wypic ciepło z winem / álbo z
wodka Oštropestowa.
- 2 Kólka y dárte w trzewách vkládat / wáržyc
Bojedrzewko w winie / y co naygorecey
žywot tym okładáac.
- 3 Kumientu w wáržyc z Slazem w winie y w
wodžie nápoly / polewke wley w máche

- ryne przydawšy z šeść lotow oliwy / y co nagorzezy ná miejsce bolace przykładay.
- 4 Kwiecie Kamionowe w krowim mleku warz / á ná bož przykładay.
- 5 Wzrost Biedrzencu z listem y z korzeniem warz / á ta inche ciepło poranu y ná nos piy.
- 6 Mieszany sol z miobem á z pieprzem w winie vjwany / kolika y gryzenie vkladá.
- 7 Vlasypác owca w worek / á zagrzaowšy go / przyložyc ná lewy bož ná slezione / tware došć izy rozpuseza / y bolesć vsmierza.
- 8 A iestliby bylo gryzenie w żywoce / pokropić owies y kmin winem / á przygrzaowšy tego obogá / wšypác w woreczek / á przykladác ná brzuch.
- 9 Tej owies z sola ná panwi prážony / y co naciepley przykladány / kloćie w bokách vsmierza.

Kámen Kruszy.

- 1 Swierezkow domowych nábiery / vsuší zetrzy / y ten proch z winem piy.
- 2 Złotogłow ziele / Mieczykowe korzenie / Gopich / Pietruška / Jalowiec / Bobek / Buskwica / Sawina / Lubsezyk / ábo ile czego mozeš mieć / warz y piy.
- 3 Oleykiem Philozoforum ledzwoie y lono pomázáć.

- 4 Gorezyczne nasienie z octem pije.
 5 Sol z listia Rzodkwiánego daway pič.

Kámién nerkový.

- 1 Korzenie Kumienkové ná proch véártá /
 trunkiem w winie vzywáne / kámién z ne-
 rek wywodzi. Takže moež zahámowány.
 2 Listie márunowe bez kwěcia z winem pi-
 ťac po pultorá letá náraz / kámién křusy y
 wywodzi.
 3 Wrotycz kámién nerkový y pecherzowy
 moeno wywodzi / czwterč letá miálko ve-
 taršy w ciepłym winie piťac / á zwlařežá
 mežezymie.
 4 Wož drzewko kámién w řeláki křusy y mo-
 ežem wywodzi.

W A T R O B I E.

- 1 Ná watrobe žámulona y zatlána / prochu
 Kumienkownego zpultory czwterč letá ná-
 raz z octem day wypič.
 2 Kosačice z winem vzywány dobry iřt.
 3 Tatárského žiela korzenie w wodzie wáržyč
 do wywřzenia třeciey čzesel / á te wode rá-
 no y wieceřor přez kílčá dni pič.

Boleniu loná.

- 1 Ná bolenie loná w progú / Márunke ze
 wřyřkím velužena / á ná cegle rospářo-
 na / winem cegle pokřipáťac / ná prog
 loná přyřládáć.

Rány wszelkie goi.

- 1 Páprstniku albo Páprocnice świeże liście wrzete przykładane / rany goi / y przymiotu owego ognistych niedopuszcza.
  - 2 Kostrywaloroy korzen wlukszy y tym plastrować / świeże rany spaja y goi.
  - 3 Szalwia świeża słukszy na rany przykładane / rany plugawie wychodzą y goi / a krwobytnie wchodząca zaskanawia. Też sucha miálko wrzety zasypować dobrze.
  - 4 Biedrzencoroy sól rany ciere y sadzele goi / puszczając go w nie / albo słayuch w nim maczając / a w rany kładąc / y wierzchu tegoż ziela liścia wlukszy plastrować.
  - 5 Bulwoice liście świeże tłuczone y przykładane / rany w głowie goi.
  - 6 Usianie kopru swojskiego na proch słucone / a onym prochem rany płynące zasypując / wysuszać y spaja albo goi.
  - 7 Jesionu młodego skorke świeża słukszy i czysać / przyłożyć na rane cieta.
- Kobáctwo y bestyie rozgánia.
- 1 Czárnucha kładzić / muchy y komory wyzpedzić.
  - 2 Onoy wolowy suchy palić / y nim kurzyć.
  - 3 Jesieniem kurzyć / bo iesionu weźowie sie bázno boia.
  - 4 Jálowcem kładząc weże wypadła.

pohly

Pchly gubí.

- 1 Orzech á wodnego ziele warz á krop.
- 2 Ruta warz/ á tym vkrópem krop.
- 3 Gorezyce z nasieniem síelstkey rože warz/ y tym vkrópem polewoy.
- 4 Vozymíc jámle/ á wlozjé w nte síelstkey rože zbičey/ tá m sie pchly zgrómádoz.
- 5 Pjána z oleiu kropic.
- 6 Rozolem szešto krop.
- 7 Wymiošy gmach/ wapnem niegášoným priesianým pošpuy.
- 8 Wlopac rowno z zemia gármiee gl. niány/ wewnatrz go pošmáruy byšowa tluštosčia wšytkie wen w nide.
- 6 Dolež podložkem včzyni/ wlozje wen krowie kozlowey/ á tá m sie zgrómádoz.
- 10 Drevno šádlem Jezowym pošmáruy/ bá r. zo predko do niego sie zbiegna.
- 11 Siarła kurzyč.

Od bestiy broni.

- 1 Jádem y trucižna jest lišcie rože síelstkey.
- 2 Toz lišcie přečirw wejóm cžlowjekowi leč kářtwem/ z Ruta w wine pjae.
- 3 Od obrázy y vlašenia gádzin broni/ soliem žtela Mácierzey duški namázáć čialo.
- 4 Šalwiovym oleykem tážje.
- 5 Kto sie boi obráženia od gádziny/ warz Bož jedrzewko w olivie/ á tym čialo pomazuy/ vstrzežes se.

Na vřeřenie Weřá albo Jářcurki.

- 1 Hányř ťwieřy w winie wárzony / y ná rána plařtrowány / iad z rány wyćiaga y goi ia.
- 2 Liřcie Ománowe w winie wárzao / y tego trunkiem vřywáiac / á ráns eoř polewo wómrywáiac.
- 3 Od Weřá y Jářcurki obrázoným / Kieř pne nařtienie z winem piřao / y ráne tymře náćierác / bywa lekárřtwem.
- 4 Szálwia wárzao w trunku vřywác / táře ieřć / one przykládác / y tucho wárzoney ra ne wómrywác y zářypowác / pomaga.
- 5 Mlecy / rucy / cebule / Kářdego rowno weřmė á řluc z weřpoleř / troche řoli przyřynia wřy / przyloř ná to mieyřce vřařone.

Vřařoným od wřćieřlych přow.

- 1 Nařtienie mnieyřey Bazyliki pić w winie.
- 2 Z dziegielowego řorzenia y z řmoty mářć vřzynić / y przykládác.
- 3 Tenře řorřen zniewiela Kuty y z miodem przylořony / rány goi.
- 4 Tenře řorřen Dziegielowy w wodřie wář ryci / á te wode pić. Clořyć.
- 5 Lubifyku / ábo řorzenia tego do rány przyř
- 6 Wlořkiego řopru řorřen w miedřie wárzo
- 7 Ploďziř řluc / w winie pić. Cny iadać.
- 8 Ogurkowego liřcia nářluc / á z winem przykládác. Kamin.

- 9 Kmin zwierciawsky z winem piy.
 10 Czyn masę z korzenia Siolkowego y z oliwy / a maść.
 11 Rozdzielw iaday.
 12 Szanie iaday z miobem. (rany.
 13 Pšeniczne ziarna suchay / y przykładay do
 14 Mioty z sola zecrzyi / y przyloś.
 15 Ruce wt ulchy / do rany przywin.
 16 Ruce swiezey wrzeć z miobem a z sola / y
 plastrować. To nicystko od psa wściekłego
 go leczy / ale od wszelakich bestiy y gadzin
 iadowitych obrazeniu y vsczknienu / got.
 17 Ruce wtarta z smola abo mazta / w ocie
 wazona / y plastrowana.
 18 Ruce z cebula a z sola wtarta y przyloso
 na / przeciw wszelkim gadzinom pomaga.
 19 Piolyn mialko wtarey / z ugoz woda pie
 go daway / test lekarstwem.

Ná rany psa nie wściekłego.

- 1 Cebule stuez / miodu woloś / octu przymie
 szay / masę wczyn / y przykładay.

Ná Kaduk.

- 1 Day chorwacemu takobolwiek y z czynu
 kolwiek serce wilcze ziesć. (cieść.
 2 Wilezym sadlem pomaż grzanki / y day
 3 Ruce codzien ráno y wieczor sie kurzyć / y sol
 Ruciány w nos pusezác w samey choro
 bie dobrze.

- 4 Nę poduſſce z Kuty zaroſſe legay.
- 5 Jacya y korzeni Ciernozji v ſuſzyroſſy zetrzeć /
w ſwiniim mleku pic.
- 6 Gorczyzne naſienie z ſołem Ogorozánym
piy.
- 7 Jadrá Niedzwiedzie ábo wieprzá dzikiego /
z Kobylim mlekiem piy.
- 8 Gnoy z vchá w picciu daway.
- 9 Kuciány ſoľ / ábo Piwoonicy / ábo naſienia
tych zioł z ostem ſtárce / w nozdrzá puſzczáć
kiedy bierze.
- 10 Dzieciom przyd ſiedmia lat daway pic teſ
mioly Debowey / beda do ſmierci wolne od
tey niemocy.
- 11 Teſ iſmiole kłaſć dzieciom pod glowoy.
- 12 Ceglány oley w nozdrzá puſzczáć kiedy po
chwyć.
- 13 Koby dráżma prochu z korzenia Kopyeni
kowego ná káżdy dzień przez roľ pil / pozbey
dzie tey niemocy.
- 14 Kreta oblupiroſſy / miſo dáć zleſć nierwólá
domie.
- 15 Dzieciáciu w roľ bay pic mózgu liſiego wá
rzonego / nienágaba.
- 16 Hányſu ſwieżego plaſter z mała ieczmiens
na dziatkom ná glowlę przykládáć.
- 17 Oman ſmáżony w miedzie dobry ná to.
- 18 Lubczył wárzony z kwieciem drzewá Li
powego

powego / y w trunku używany / pomaga
19 Poley z octem pić dawac.

20 Wodki Łányškowej z wodką Ruciána po
polowicy lytki ná raz / moze y wiecey da
wac wedlug lat / jest wielkim ráunkiem.

21 Korzen Piwoniey ná syt nosony / jest dzia
wna pomoca przeciw tej niemocy. Galen
nus piše iż tego sam doświadczył / á ma
bydz zimie kopány.

22 Aby tej dziateki nie miewály bázro jest po
mocno: Skoro sie dziatecko národzi pier
wey niż wsty swemi czego wksu / wziac ko
ralu czerwonego tak wiele / iáko dziesiec
ziarn teczmiennych záważy / zetrzec iáko
nalepiey / y wlozyc w wsta dzietecciu / zeby
to polknelo.

Brzemennym Pániom.

1 Utech iedza iábka pigrowe / beda rodzic
nadobne dziateczki.

2 Tez używanie šalwicy jest pożyteczne / á ile
cym / ktorym plod przed cząsem do nosze
nia y rodzenia odchodzi / zwlaszcza liscia.
Takze tym ktorym wplawy albo biegunki
przypadaia / ktore im ná ten czas sa bázro
niebezpieczne dla poronienia.

Pánogcióm chropowátym.

1 Lniáne nasienie sliuc / á zmieszawsy z miod
dem / przykladac.

- 2 Szánte slucz / á příkladay.
- 3 Růže miodová z tolem čielecym / álbo řeř.
kozim / y z wostkem zároveň zmieszay y
spusc / á tym pomázuy.

Zanogícem.

- 1 Rozchodník který przy drogách roste / zá
tazreniu y zanogícem fluzy / tukac go
z sadlem wieprzowym y příkladáac.
- 2 Sezawiu krásného korzen slukšy go przy
wjáac.

Přísanstwo zmieršic.

- 1 Dáć přámicy przez kílka dni táycá Sorwie
iešć w potráwach niewiádomie.
- 2 Wziac Jaskoleze nogi ná proch ie spalić /
y pić w napoju.

Časú morowego powietrza.

- 1 Došwiádeczona rzecz / že tego časú pomá
ga kádzenie žywica Jodlowa.
- 2 Maruná od morowego powietrza zácho
wywa. Takže teš iuš záražonym powie
trem morowym / iešć ošebním lekár
stvem přiac ia z Dryakwia. Teš y samey
iuche přiac / w winie wárzoney. Takže w
potráwach iey wšywáac.
- 3 Biedzencowego korzenia sol ná káždy
dzien ná cze, o pilac / od powietrza moro
wego záchowya y broní. Takže korzen
w wšicích trzymáac. Teš y nasienie iego
czynt

czyni na cetrze używane.

4 Szalwia na czezo używana od powietrza zachowywa.

5 Członkom włomnym y powietrzem naruszonym / wziąć Rucianego soku z pulfuna / także wiele golebich łaien / wtrzeć weso / że będzie tako mięsć / y co naciepley na chrome członki przykładac.

PRZETARCIV.

1 Siolkowego korzenia prochem drobnyim posypowac.

2 Od botow przetarcie zasypowac prochem nasienia albo korzenia Grzybientowego.

3 Cebula z Kokošym sadlem wtrata / a przykładana / leczy. Toż też z sola a z miodem przykładana czyni.

R Y M I F.

1 Młieran z lisciem y z kwieciem w worek wlozywszy / sucho na glowie trzymac.

2 Z Młiercy też wezynić moze / a zwlaszcza na noc / w wszystkie wilgotnošci w glowie rospadza swym rozgrzewaniem.

3 Rmin z Bobkiem zgrubą przetluczony / y w garncu nowym co naciepley zagrzany / w worek wyspac / y na glowie co naciepley klasc.

4 Dobrze z Czarnucha iadać / y nasienia iey woniac / w chustke zawinawšy.

z poleciu

5 Z poleju woreczek wczyniwosy / sucho ciepły
na glowie noszac / á chustka so nalepiey so
frywáac nic nie maszác werka. Lecz
brzemienne máta sie y zapachu strzec.

Zosadkowi zimnemu.

1 Zoladek zimny y zle trawiacy Máieran rozsi
grzewa y posila / wárzac go z Piolynem w
wointe / y so nasiepley na zoladek przyklád
dác / kákróc przez dzien to czyniac.

2 Tez polewke pijac toz czyni.

3 Takze potráwy / zstáršy Máieranu posyá
powác.

4 Liscie z kwiecietm máieranu ná cegle gorac
cey rospárzywšy / ná zoladku nosic.

5 Miezczány oleiek zoladek zimny y ostáá
biály zágrzewa y posila. Y sama miera
wzywána / zoladkowi pomoena.

6 Szálwia bázro wzyteczna / á zwlaszcá zima
nemu zoladkowi / bo go rozgrzewa y posila
y wilgotnošci zle w nim trawi.

7 Buzróica zoladkowi bolacemu i st wzyte
czna / wáršvc ta / á z soliem Piolynkowym
pijac. Takze z wierzchu tymše nágrzewác.

8 Zanyš wzywány / zoladek zimny y do traw
wienia niesposobny zágrzewa.

Dziatkom málym gdy noszdrzá zálega.

1 Máieran šwiežy dác wchác / ábo tež roš
stary

stárty pod nosem im trzymać.

- 2 Działki malé podkładać Wrotyczo dobrze / dla rozmaitych zlych przypadków.

Toż podkurzające czyni Działeczki wesołe / czerstwe / ochotne / y od chorób ie rozmaitych zachowuje.

Członkom wybitym z stáwu.

- 1 Máiieranowe liście wwierćciawsy / z woskiem rozpuszczonym vmieszać: Pojem przyśmażyć wosy / ná to miejsce plastr z tego przykládać.

- 2 Wziąć órzodek chleba rzánego / w ocęcie wárzyć / y tym plastrować / członkom porgnięcionym y wybitym z stáwu pomócno.

- 3 Wziąć otrab pszenicznych / wárzyć ie z octem / á tym ciepło okładay.

- 4 Pecyna / to iest / glina ktora sie w piecu wopali / z octem sfluczona y ciepło przyłożona / leczy wywinięcie.

V R A Z O M.

- 1 Oberwaniu z wtrząśnienia / ábo z ciężkiego dźwigania / ábo sfluczzenia z wysoká / Buskwica używana trunkiem / wielkim bywa ráctunkiem.

- 2 Sol z liścia Żywokostowego z wielkim posytkiem bywa używany / pijać go w trunku.

- 3 Polamanym y połączonym / Macierzą
 duszke dawac pić z octem a z oliwa / też
 sie nie moze naparzac.
- 4 Poluczonym Mieczany sol pić jest osob-
 lliwym lekarstwem / albo Miete wanyć
 a te iuche pić.
- 5 Proch korzenia Tatarskie^o ziela / co czwarte
 lata zarważy z kwatorka miodu wypić.
- 6 Na wnetrzny wraź / sol Pozimkowy z sol-
 kiem żywokostowym zmieszać / spaia rany
 y goi / napiłiac sie tego
- 7 Wziac Bożegodrzewka garść / wstawić w
 nowym garncu w piwie starym / włożyć
 rosy smolna szepa luczwa / a gdy wy-
 wore połowicą / nakładz małowego mąki
 a day choremu ciepło pić.
- 8 Miodu przasnego wziac / tak wiele ma
 rozpuścić / ciepło wypić / y poć sie.
- SZES C N I E D Z I A L K O M.
- 1 Pániom w pologu leżacym. Także
 tkom nowonarodzonym / gdzieby iakie
 stráchy abo leńania / iakó to pospolicie by-
 wa / ná nie przychodźily: Wrotycza ie pade-
 kurzac / posyteczo.
- 2 Szescniedzialki gdzieby po porodzeniu
 byly stárecznie wyczyscione / wárzac w
 rzen slazu wysokiego w piwie / iesze lepiej
 w winie / dáiac im pić / wychedaja.

3 Pánie brzemiennie máia sie wystrzegáć w fe-
lákim sposobem Ruty/ Rosaccu/ Polem/
y Szálwoey/ ták w iedzeniu iáto y w picciu/
y w wachaniu/ ábowiem plod zábija y w
żywoćie martwi.

Swierzbu y Krostom.

- 1 Oman/ swierzb y Krosty nietylko zrak/ ále
ze wšytkiego ciała spadza/ w sycie miodos-
wey ábo w wodzie warzony/ miodu przy-
darszy / w gárcu dobrze zaspuntowa-
wszy/ á te iuche przez kilka dni pic: á po-
tym ono korzenie wywarzone wwierćcieć / y
tym sie raz y trzy w ciepłe nátrzeć / potym
sie w lázni wypocić y obmyć.
- 2 Albo też w mleku go wwarzyć/ áż rozewre-
ná máśc/ soli troche przydac y tymże ná-
cieráć swierzb.
- 3 Poley wárzyć/ á ta sie woda wmywáć.
- 4 Piolynu suchego wziáć z pulgarsci / nastie-
nia Kopru Wloskiego pul lotá / w winie
bialym to wárzyć / y przez dni kilkanaście
ná cezo conáciepley pić.
- 5 Ciemierzycá / swierzb krosty y párchy spas-
dza wziawšy ley/ y conamieley vtrzeć ze 4.
loty/ Gleyty conamieley vtluczoney 6. los-
tow/ to z octem záczynić / żeby iáto máśc
bylá/ á tym w lázni krosty nácieráć.

- 6 Korzeni Szarawoiwy z octem wárzony /
leczy swierzb gruby gnoisty / y komu sie
páznogócie zádzieráta.
- 7 Sol Kzerzuchy z miobem zmiesáany / iest
bárzo dobry ná swierzb.

F E B R O M.

- 1 Sol z świeżego Piolynu wyžety / dobrze od-
cukrowawoşy po dwu lyżkách pijac káżdes-
go dnia / służy febrom zástárzalym.
- 2 Wárzac Márune w wodzie ábo w winie /
á po kilku lyżek tej luchy przez nieáki czas
pijac.
- 3 Wziac ziemnych glisť 27. á tákże wiele
ziarn pieprzu / vsuşywoşy ie zetrzec ná proch
potym w occie dobrze przygrzac / á dla przy-
prosci miobu wlożyć / y dac sie nápic /
przedtym niţ febra przydzie / przyodziać
aby dobrze przepoćniať
- 4 Febry y goraczki wśelákie wśmierza Korzen
Wrotyczowy miásko wtuczony z Kozá-
nym oleykiem / godzine przedtym niţ fe-
bra przypádnie wśystek paciery w plecach
nácieráiac. (pabza.
- 5 Wodká z Kopytniku febry wśelákie od-
- 6 Bojedrzawo wśelákim febrom iest le-
karstwem / verzec to ziele z oliwa y z sola
á tym pulsy w rękách y w nogách pla-
strowáć. Pisciorni.

- 7 Pieciomil ábo piacilist zimnice leczy / so-
lu tego lyžek z hešć trochu tlučeného pie-
przu pic dáiac.
- 8 Przeciw kázbodzienney febrze / korzenie
Pietrusczáne vsušone / co namieley vtlu-
šy / dáć go z pul lotá pic z ciepła woda
nim przydzie.
- 9 Kosaciec ná cezo z octem á z miodem vžy-
wány / zimnice odpadza.

TRZECIACZCE.

- 1 Našienie Pietrusczáne z ciepła woda pic.
- 2 Borak otrzech fosilkách ábo gáložkách
wyrastáiacy ze wšyškim tego jest / z na-
šieniem y z korzeniem vtárty / á w trunku
wody vžywány / Trzeciodniowa zimnice
leczy.
- 3 Ktory o czterech gáložkách wyrasta / ten
czwartodniowa zimnice odpadza / w winie
wárzony / y vžywány. Diestorides.
- 4 Wziac Bzowego lišcia garšć / Láwenby
y soli pocroše / to z oliwa vtřeć / y ná
pulsy przywiac.

CZWARTACZCE.

- 1 Febrze Czwartodniowey našienie Czárnu-
chy czwierć lotá mialko vtártey / z pulá
czwierci lotá našenia Pietrusczánego / z
trocha bialego wina z godzine ábo wies

cey przed przysściem dájac go pić / po wyo-
piću wyścić sie.

- 2 Kwarcowikowego soku wezm tyżek šestć
swieżo wyprásowanego / a listek albo šestć
Szalwoey suchey miálko wtárcey do tego
przydáci / y choremu przed przysściem febrý
cieplo dáć wypić / á dobrze posćciela ná
krytego conalepiey y nadluzey poćić.
- 3 Kopyeniku czwierzć lotá z winem pijac tey
godziny ktorey ma przysbz / Czwoártaczka
odpadza.
- 4 Bábeczány sok z trocha Dryakwie z wo-
nem wypić / Kwártáne leczy.

Blizny y bláchy ná čiele.

- 1 Ruta z miodem y z Szalunem ná másć wtár-
caieym ras y dwa przez dzien námázywác.
- 2 Też krostky weszakie / swierzb suchy / listáie
y strupy / Ruta z swinim sadlem abo wie-
przowym / y z lotem wolowym szluczona /
tym nácieráac / spadza.
- 3 Suchy swierzb spadza / czyniac z Ruty
plaste z miodem y z Szalunem.
- 4 Sadzele stare / cákze rány bárzo škodliwe /
y záplugáwione dzitronie predko y osobli-
wie leczy / á mieso zle od dobrego y zdro-
wego odeymie y odrzusa : wárzyć Wro-
tów w winie albo w wodzie / y tym ie wy-
mýwác / á potym tymże zieleń wwie-
ćciawšy

člavošy plaštruiac.

- 5 Slazu rospolego naštenie z octem rošťára te / badz suche badz švieže plány biate / y inne po čiele zmázy šciera / ná stoncu ienáa čierdiac.
- 6 Tredováčiny ná tvárzy / také lišáie sroa gie / y lekárstvom inym nieustepuiace / Gorzycá z octem vtára leczy / tym náa čierdiac.
- 7 Bábezánego žiela soku z trocha octu zmiesťavošy námazywáć / piegi z licá spadza.
- 8 Celidoney sol z trocha siárki / kiedy tym skore pomázeš / krosty y inše škáradosć zgladza / tež ná švoteryb dobry jest.
- 9 Brošosowy kwidě šáršy ná proch / przy miešác octu / a tym námazywáć lišay abo džiwie mieso / zginie.

Womitow broni.

- 1 Uá odmiáćanie žoladka / abo pzećiw womitom / sol Mierczány z Kádždlem kramnym y z octem przez niemály čas moca czac / a ná dolek pod pieršami przykládaa / iac / jest pewnym ratunkiem.
- 2 Miete wárzyc w occie a w rosole / y tym žoladek náparzáć.
- 3 Kuciánego prochu wžílać czesć iebne / a kádždla kramnego polowica mnies / z winem abo z syropem Mierczány m pýac.

- 4 Kmin wárzony z Mleta á z Gálánem /
vsmleza brzydłosc y wrácánie.

Mleku zsiádác sie niedopusza.

- 1 Mleta vzywána w mleku / niedopusza sie
w šoladku zsiádác. Takže proch Mleta
czány do mleka wsypány / zsiádác mu sie
niedopusza.

G N I E L C V.

- 1 Gnilec w vsćiech sol z mietki y z hálunem
leczy / ploczac tym czesto.
- 2 Kosáčcowy korzen z Mirha w winie wá-
rzoný / á tym ciepło ploczac / gnilec w vs-
ćiech leczy.
- 3 Bábezána wodká gnilec w vsćiech wycheš-
daža ploczac nia / galásis a wodki Rozáe-
ney przydarwšy.

Ogniem opalonym.

- 1 Biedrzencowý korzen vtluč miálko z liš-
ściem / y z sokiem tego / y z bialkiem táto-
wym / á przyložyc.
- 2 Dzierwánny wielkíey lišcie ná opalenie do-
bre przykládác.
- 3 Opalonym od ognia / ábo od stonca / lišete
Loplanowe vtárte z bialkami przykládác.
- 4 Bzowe lišete mlode šwieže z Jezmienna
moka vwiertčáne y plastrowáne / przy-
miot ognisty wyciagáto / y opalonym sa
všteezne.

Bábezán

5 Bábezány sol goi wšeláka spárzeline.

Rekom držacym.

1 Szálwia w winie álbo w pivie / álbo teš w wodzie wárzyc y pic / dobre. Teš w tey iuše recc vinywác czesto.

2 Pieciornik álbo Piečperš / drženie y trzesie nie raš odpadza / vinywác sie ma / álbo nácierác / á nieosuffác.

Tarny / Postrzaly / Drzazgi / z číalá wyciaga.

1 Biebrzenecow Korzen ná rane álbo postrzal przyložit / wšeláké rzeczy čt'wice w čiele wyciaga.

Plešowátosti.

1 Bojedrzewo wárzac w oliwie / miestyce gole namázowác.

2 Gorszycá plešowátosť glowy wlosami czyni porosta y okryta / miestyca gole nie nácierác.

3 Cebulánym tážke šokiem nácierác.

Jádom y Truciznie.

1 Márune z kwátém myškatowym pšac / iad y truczine z číalá potežnie przez poty wypadza.

2 Biebrzeniec vžywaný wšelákim jádom y trucznam sie sprzečiwia / y značný odpor dáte / wárzac Korzen z našieniem / y pšac.

3 Šdžieby k tomu iad álbo truczna byla jádás

na w iadle álbo w trunku / kwáterke pos
lewki przebitey z ocrab / z hescia lyzel oli
wy cieplo dáć wypić / á pomáley chwilké
dwa pálcá w gárdlo wlozymy / przusthes
nie uczynić / lítkátoć to powtarzátoc / áž
by pozbył íádu

4 Kzepnego nasienia z miodem sie nápić.

Moc zázrymawa.

1 Kuciánego nasienia przypieczoného / álbo
przypiąsoného wziac czwierc lotá / y pić
dáwać porzadnie przez dni siedm.

2 Kcorzy móczu zázrymac niemoga / miere
w ocie dobre warz / y ná prog loná cona
ciepley plastry.

3 Koral czerwony ná proch stárey / á z woda
ka Bábézána ná noc piy / broni we spániu
mólzenia sie.

4 Ománowy korzeń z toj Bábézána woda
ka piy.

5 Dáć zleść myš wárzona.

Moc wywodzi.

1 Szálwija wárzona w trunku pijac / moc
zázrymány wywodzi.

2 Mórny tákž w trunku vžyway.

3 Wrotyczu miálko wtártego z ciepłym wie
nem czwierc lotá wypiy.

4 Do tego vžyteczna íest kápiel po pás / ná
grzana z Wrotyczem.

Gorezycá

5 Gorzycá vřyvána z cymkolwiek dobra.

Morzeniu w żywocie.

1 Rute warz z Jopem y z Anyzem w winiel
á trunkiem vřyway.

2 Polyn w Málnáztjey wárzony / y ná žy
wot ciepło przykladány / morzenie w żywo
cie všmierza.

3 Kopr z winem přac / y ná grzance go vřy
wáiac: tákřa iuche wárzonego přac / mor
zenie przez oddala.

Apetyt czyní.

1 Piólyni swieřego liřcia nářetel w oburo /
řeby pod bosřmi podeřtwámi bylo / cheř
do ředzenia wřbudza: ale potrebá řáždego
dná swieřo odnawiař.

2 Czabru vřyway.

3 Šálwřa z potráwámi wárzona / álbo po
tráwy ná potřasáiac / cheř do ředzenia ná
přawia: bowiem řoladek zimny řágrzewá
iac / do ředzenia go náprawia.

4 Sezaro lecie cyeřto řadáy.

Mřetěřánego prochu třemá páley wozmi
z ciepła woda wypi y / wřřstet niedořtátek
z řoladkř wyciera.

6 Lebřotkř teř řoladkřwi bářzo řdrowa.

Drzewo od czerwiu řáchowue.

1 Lubřeřřkowym řolím drzewo námázu y /
řáchowue ob czerwotoczu.

Ránom

Kánon w Gárdle.

- 1 Gorczyca ránom w gárdle z flágmý fló-
ney / bywa osoblirým ráunkiem.
- 2 Pieciornik wśhelákte rány goi / wárzác go
ze wśytkim / z kwiećtem / z korzeniem / z li-
sotem w winie / á každy poránek y ná nos
ćieplo po ósmi álbo dziewiáci tyjeł pijac.
- 3 Świeże Kóśyszczko wárzác / gárdlo nim
otládác.

BOLĄCZKOM.

- 1 Bolaczki wśhelákte zástárzáte y zátwárniá-
te gdy ná wierzch chceś wyćiągnąć / Gora-
czyce przykládác.
- 2 Bolaczki twárde z przymioey ognistemi
odmielezác / y wyćiągá ogień y zászerezenie
z nich / Kopus wierzchołki y okółki z kwie-
ćciem w oliwie smáżác / á przecedziwśy / y
co namocniey wyźawśy / welne wyprána
w tym maczác / á ná to ćieplo przykládác.
- 3 Kucá plástrowána jest lekárstwem ná to.
- 4 Korzeń Oskropeśtowy nabolaczke plástrowá-
wany / zbiera ta w otok.
- 5 Kóśyszczko ziele elulác przykládác.
- 6 Gdyby sie rozrod zebrał á niemogł sie przes-
pućnác / tedy przyłoż Jásłiem przymieśá-
wśy troche oliwy.
- 7 Sol Ślázowy wwarzony z rozchodnikiem
á z octem / ná rozjedzenie bolace y zapáli-
ste

ste prykladác / pomocno iest bářzo.

S V C H O T O M.

- 1 Čosněk w suchotách vřetečný bywa z polawka Bobowa rořtářy / přjac.
- 2 Biedřencowego řorzenia mialko wtářteřgo / wřiac 4. loty / miodu odřymowaneřgo lotow dwánařcie / zmieřac dobrze / a na czeřo po pulřoćiu vřřwac tego / y woda řa tegoř řorzenia dýřtillowana z řeřcia lyřel popřiac.
- 3 Lãřřecyowy řorzeň / tãřže y řol / přeřcřwo řuchotom pomocny.

Čãřř odpadza.

- 1 W ktorým domie / samã přeř sie / badř teř řadřona Břřwicã rořcie / tãm čãřř y guřřã řãdne řřodřic niemoga. Plinius piře.
- 2 Kofřřeřřkore řiele trunķiem eřeřřo vřřřwane / čãřř přeř řore eřřřnořc y od rořřãmu odeřřcie bywa / odpadza : albo řomuby dla milořci byl trunķ řãdãny.
- 3 Břřlicã nãdebrřřwãmi řãwřeřřona / čãřřom moř odeřřmie.
- 4 Gdřie Koral iest w domu / tãm čãřř nie wladna.

PRZEZIEBLYM.

- 1 Břřwice dwa loty / ze ceteromã řubřãmi winã / přeř třeř dni přjac / pomaga.

řřã odmrořone cřřonķi.

Čwřřlãne

1 Cwikláne korzenie z listem warz / & w tej wodzie odmrozone członki omyway y nágrzeway.

2 Ktemu perone lekárstwo / Ksepá wárzona / á ciepło przykládána. A jeśli raná / przylož Album coctum.

Od pňanstvá broni

1 Bukwicá ná czczo vřyvána / od vpičia tego dnia broni y zachowaywa.

2 Kosaccowoy korzen teř grzác ná czzo.

Krzyřow y ledřwi bolenie.

1 Piwonley korzen / takř y nasienie tey z winem wárzone álbo z piwem / leczy bólešé krzyřowa pewnie.

2 Bobki záieczy vsuřone z pieprzem á z wísnem pice / moene bolenie krzyřow oddala.

Nog strudzenie.

1 Bylice šlukřy z sadě wteprzowym / ná noggi przyložyc / oddali bol y nog strudzenie.

Żebowánii dšiećinnemu.

1 Dzieciom ktorým zablki poczynáta wyrasřác / korzen Kosaccowoy do głodzenia ieř vřyteczny. Takře teř ná řyice nořony / co teř y dla inřych chorob ieř vřyteczno.

2 Rumien z Koprzem swoyřkim wárzony w wodzie / czesto ta woda główeke przemywáac / żebowánii lekkiemu ieř wielkim ráctunkiem.

Dřiegnom

Dziegnom.

1. Oleciornik Dziegne leczy / na proch go starzy z cukrem zmieszać / a tym zasypować y wycierać / popłukując ciepła tego sucha / Roząnym miodkiem oślodzono.
2. Koszyczko dziegne goi y infekcany.
3. Izop w wodzie albo w winie warzony / rdnny w ościech goi / gdy onym winem będą płokane wsta / y dziegne leczy.
4. Wziac Galunu lot jeden / miodu czystego dwa loty / to dwoje zmieszać pospolu / a tym dziegne mazać.

Włażonym od Pszoz.

1. Własienie Slazu wysokiego z oliwa zmieszane y przyłożone na wlażenie / Calko y od rozjowego pomaga.

Zoltey niemocy.

1. Szarw w białym winie wystalony warzony / a to wino pić / leczy zolta niemoc z zimoty przyczyny.
2. Borakowy sol albo liście sanna y liście łobodziánym w miesie warzyć / a one posłużyć iść. Ciepło pić.
3. Wodke royciśniona z Rozobole z winem
4. Szalwia warzyć w syćie miodowey / y pić.
5. Glisty suche ziemne starce w proch być pić z winem albo z serwacko / w syćie kolerie mozem wyprowadzi.

6 Hurstyn tluczony w winie pić.

Słowa chedoży.

- 1 Lug w Korymbu wrzáló Korzenie Cwikłáne á Bojedrzewko / tym lugiem mylac głowę / otteby y gniby z głowy zgania / y nie dopuszcza sie mnożyć wšom w głowie.
- 2 Listki Konopne z Bojymbrzewóciem wárzone w lugu / włosy długie czyni / y głowę bázro czyści.
- 3 Ciemierzycę wárzyć w lugu / á tym lugiem głowę myć / wšy niedopuszcza w głowie / y głowę z órab czyści.

SLINOGORZV.

- 1 Cebule sfluc zgniazdę iaskoliczym á z miodem / y z wierzchu gárdło plastrować.
- 2 Rzodkwiána woda vstá płoczac długo / pomocno.
- 3 Psie łáyno z miodem / sáscánem / y z wodą przywárzone / á ku pićiu dáne / wypadzá wrzod gárdłowy.

Ogniu piekielnemu.

- 1 Perzowy sol z žielem wespolek sfluczony / á trocha octu zmieszány / ogień piekielny vgaša mocnie.
- 2 Mátowe listki z octem sfluczone ná opuchline przyložone / pomocne. Także piekielny ogień wypadzáia / y bol vsmierzáia.

Przydatet

Przydacek do Lekarstw do-
mowych wyięty z Zielnika,

To jest:

Oleyki / Wobki / Māści / Soki / y Kapsleki
Białogłowskiej płci należące.

OLEIEK Z BAŁSAMKI.
Oczyć Balsamkowe idgody w oliwie
na słońcu pokł chęć / albo je zagrzesz
w ziemie

roziemie aś zagnija / albo wolozyć je w białe
te / y zagrzać w gnoy konki przez kilka
dni / y tak będzie Olejek dla niedostatkow
bialogłowskich.

Czynia także drugim sposobem ten Olejek z
moczem te sągodki w olejku Migdało-
wym słodkim / albo też lniałym / przydato
do tego pokostu rozpuszczonego. Ten ole-
jek z nieplodney / czyni plodno namawias
nim mieszać takimże / nielli się maia do
kupy zlażyć.

Olejek Piolynowy tak czyni.

Wziąć kwiecia y z wierszochkami Piolynos
tego ośm locow / potym z samego Pio-
lynu sołu ośm locow / do tego wlać pul-
garnet oliwy / to wszystko w cynowej keni-
wi / albo w żelaznym garncu zalepiwszy
ciastem dobre / w kotle wrzacey wody wda-
żyć / aż on sol warze / to przecejdźwszy /
wlać w naczynie szlane / y na słońce wysu-
szyć / przez kilka czasow / a potym zda-
krywszy schować / a do przyrzedzonych le-
karstw wyciąć. To dla niedostatkow
bialogłowskich.

Przydato albo olejek z Popiołch takich / albo z
Mielis / pomoczony solom od plus do
mieszki / y plod nupiawia / majac nim

Przydadki do lekarstw.

89

Przyje/ pepeł / proz loná / y glesiey wzięo
rofy ná dwa pálcá / po wyposoney lázni /
á trzeba go wziąć przed láznia spuľgodzi-
ny lytké. Tenże szlom w nogách zsiada
lym dla rodzenia / y womitom przy zastaa
pieniu dziatkami pišac go / ábo nim szwoe
smáruiac / pošyteczny.

Oleiek Szpikonárdowy.

Wziąć nowy gárniec polewany / y dziorek
w spodku náczyni / á w syp kwiecia Szpikon-
árdowego / postaw ná drugim gárnieu
nowym polewanym / y oblep ciástem / á
wstaw w piec wpalony / y tak bedzie oleiek
náder pachniacy / dla białychgłow.

Oleiek Lawendowy.

Wziąć kwiecia Lawendowego / w oliwe ná
plásć / y ná koncu smáżyć / także Gwo-
szdzikowy / y Rozány czynić.

Oleiek Lebtotezány.

Tym sposobem czynić iáko y Piolynowy / bo
ten szły ná wszystkie niedostácki białow-
głowskie.

Także Czabrowy / y Mácierzeduski.

WODKI DO POTRZEB ROZMAITYCH
Piolynowa.

Wsieláć drobno Piolynowe plácze / kwiat /
nasienie / y lišcie / dystillowác przez álembic /

89

ábo

Albo też na panwi wyciągnąć / y na ston
su lutrować. Cere dacie białymglowam.

R V C I A N A.

Ruciána wodke tak też czyni iako y Piolynee
wa / najlepsza w Mław. A niechay iey wa
żywata ci wbysey / ktorzy chca czystość bo
śmierci zachować bo wenusza morzy.

Biedrzencowa.

Ta wodka głodzi pleć białogłowska vmyro
ias sie na / tak na twarzy / iako y na retu.

Wezymordowa.

To ziele w Czerwcu rwac kalkiem / y wodka
dystillować / ta wśelakie trosty / lisacie /
perei / morowoli / z białychglow głodzi.

Grembs Doktor K. Jey M.

Masc na glądzenie plet.

Wezm Kogietkowego soku / Babezanego /
oletku Rozanego / lotu ieleniego y Roziego /
Gummi Arabicy / ziemię Ormiensticy /
trochmalu / y tym twarz pomazuy.

Masc z Dziewanny wlosy sliczne czyni
bialymglowami

Wodka z ziela Krowki dystillowana / glodzi
ta pleć czyni białymglowam.

K O P I E L B I A L Y M G L O W A M.

Nagrzac w Kotle wody / wlozyc Dryak
polney z forzeniem y z listciem / także Drod
wanny

wánny przyložiť / pleć gládka czyní.

Repiel ná suchoty.

Wezm Slazu máleho y wielkiego / barselju /
 Siolkow brunatnych Porzenia y liściat
 Rumientu / to wespól zgrzac w kotle / á
 do tego wlać funt olejtu Siolkowego: á
 te kapiel moze raz y cztery zgrzac / y w niey
 chorego w suchotách kapać.

Repiel po pólugu.

Pántom kapiel po pólugu z Bozymbrzewa
 tiem pózyteczna / tyklo trzeba dobrze glo-
 we obwarowác / dla tego zapáchu sbye-
 tniego.

Wino Szálwiowe.

Brzemienne Pánie mála sie strzedz winá
 Szálwiowego.

Ná plod niedonošony.

Pántom ktore plodu niedonoša / Barmázye
 nowe iágoty roscierác / á ná prog loná /
 nakryše / y ná żywot przykládác / to czynia
 je plod do czásla trwa.

Ktorzy z czárow glupteis.

Wzlać czwierć lotá Wroniego oká ziela z
 iágot ziarné / ná káždy dzien truntem
 przez dni dwádziesiatá wzywáiec. Sárb.
 Baptista.

Ná tož.

Takže iedne iágoty sušona z tego ziela wtóra

70 Przydatki do lekarstw domowych.

ſy w winie / dąć wypić tym ſcorzy miano
cierpia. Grebms D. piſe.

Ná wrzod czlonká wſtydliwego.

Plinius piſe / kto chce kile potajemnie ná
wſtydliwym czlonku zgoić / cebule wwarz /
á ieczmienney maki wſyp / y plaſtr wezyń /
lekárſtvo doſwiádezone.

Zeby cebulá nie gnielá.

Kto chce zeby mu cebula nie gnielá / przyrzedz
tey troche w kominie.

Sekret.

Kto chce co tájennego do przyſciátelá w liſt
ſcie napíſác / zeby tego nikt niewyezzytal /
choeby y liſt otworzono / tylko ſok z cebule
wyciſni / á nim piſ / niebedzie nic na pápiere
rze znác / áſ v ognia przygrzac pápiere /
toſ dopiero wyezzyta.

Táka teſt moc Czofntu.

Czofnel ſpadza pypcie káptonom y kuczera
tom / tylko im tezyki nácierác / álbo go dro-
bno poſiekáć / y miedzy zobia nátlasc / pyp-
cie przez poſpadaia.

Smrod oddalić.

Kto chce zeby po iedzeniu Czofntu z uſt nie
czuc / niechay ſie korzonek Piecruſki.

O Luću.

Plinius piſe o Luću / co teſt podobny czofne
łowu

Przybaek do lekarstw domowych. 77

Powi: Przydalo sie w Rzymie / pozwano
Melle Blachieca Rzymskiego do Cesarza
Nerona / on sie go botac / kazal sobie dać
soku lukowego lot / skoro go wypil / zaraz
padłszy zdechł.

Ten Lutek białogłowy bano rozpala kiedy go
siedzo / przeto niechay sie nim niebawia.

Moc y skutki tego siela.

Kto tego Wyślinu gloroce z nasieniem na
golym ciele na sy nosi / żadne mu czary nie
zaskodza. A do tego / w każdego człowieka
bedzie miał miłosć y przyiazi. Pisto Plu
y Theophrast.

Mieso takto przedk wwarzyć.

Ktora Kucharka chce przedk mieso albo kás
ploná takze wwarzyć / niechay wlozy tros
che Malonu / albo nasienia pokrzywianca
go w garniec.

Kaplony tuczyć.

Spal otręby na popioł / zmieszayże z takimto lo
wiel zbozem / z pszenica / zieczmiensiem / albo
choć y z tataraka / a day im dostatek / y tak
beda tuczne.

Esti takze karmić.

Wziac otrab cztery czesci / a dwie małł iez
czmienney przypiekanej / y ciepła woda zós
czynić / chowac je w ciepł / a dawac im do
stackiem tego ciasta y wody.

Kozy żeby dostátek mleka mály.

Daway Kozom przez kilka dni Pieciorniku
ziela/ napierwey niż beda pić.

Od powietrza rogátého bydla.

Jelenie Opichy z Kozmárynem tlučac ich ko-
rzenie conamieley/á sol w krusťku posypow-
wać/ y dáć im lizáć/ pomaga.

Kto chce dlugi wiek žyć.

Pitehágorás w księgách swoich nápisal: že
poczal vžyváć octu Cebule zamorskéy w
piecdziesiat lat / á trwał potym šestdzies-
siat lat: y žyl lat 110. y rádží každému/ kto
ieno chce dlugo žyć / żeby tego octu zážy-
wał.

Kto chce pšezoly osáditě.

Záwiešáć trzeba náć z žiela. Tatárského w
každym vlu/ y ták sie pšezoly beda trzymáć
y niepoyda přez.

Tručizná ná myšy.

Ciemierzyce biála vcluč ná proch / y náczyn
galeczek z Jeczmienna mála y z miodem/
á porzuc w kat/ každá myš zdechnie šoro
tego šofstwie.

Y Plocháwcem žielem zátkay myšy vžtore
nápolu/ každá myš zdechnie

Tákže ná muchy/ Ciemierzyce biála warž w
mleku/ á nášřáwiay/ pozdycháto.

Mářžaná / álbo Pzyculis / mleko podpušča
tál

także iako y čielece serzyko.

Kto chce żeby mu kokosy cala žime niosty
iayeš / niechay ie karmi nasieniem potrzy-
wiányym.

Bydło rogate żeby rychło płodne było / náo-
trzeć im ogonice potrzywami / wnet sie be-
dzie gonieć / y bydło brąc.

Jesli chceš żeby mišyae y gascienice kápusty nie-
psowály / niš rozsáde wysiecieš / moesz ia trzy-
dni w soku Roschodniku wielkiego.

W mełach komu závádza nasienia Serzyce
bialey rozárcey w piwie ábo w winie / tak
bedzie iak stamiaty.

Rufinus piše / kto sie niechce órzec gorzalka
niech sie wprzod salaty listek ábo dwa.

Bydlicym chorobom wšelakim.

Bydlece choroby leczy korzen Ciemierzycy czar-
ney / všy przerznowšy y przetnac : ábo ná
piersiách przetlowšy škore / y natlac / názá-
iutrz záš o teyšé godzime wytać.

Plinius piše o Bukroicy / gdyby ná wejšora
kape oblozył wkoło / šaden niewynidzie / ále
sie žreć beda / y pozabýjaja.

Chceš golebie otrzymác w šlaku / nákládžie
im Kosyščkowego žiela. A przytym doš-
státek zobiey. A niepuszczay nowornych z
šlaku / áž beda mieć podrošle dzieci.

O szepieniu sadow.

Kiedy chceś sad szepić w Miestocu Marcu / ten
dy vpatruy w Kalendarzu te znaki niebies-
kie / Kiedy bleg miesięczny idzie / y ktorego
dnia po pełniey będzie / / albo /
bo to są znaki ziemne / w te dni szep. sad w
imie pánstie / prz tymie sie / y vżyteczny będzie.

KONSKIE LEKARSTWA.

Ná Rupte, wsiac Sowteystrzaly wietkcy ko-
rszen / záwies koniowi ná sly / á to dycz z listiem w
gleytuy drobno / w obrof ábo w wodę kládz / seby
to polknal trzy rázy przez dšten / pewne lekarstwo.

Kon kiedy vpádnie / á niewieš co mu sie dzieje
te wejm korszen páproci / á wloz mu pod tezy /
wnet obiemá koncy popusci / á potym zdrowy po-
wstanie.

Balsámka ma táka moc / ze tey moczone tá-
gody w okwie to czynia : Drzuty koniowi biale-
mu vcho biale / á záš czarnemu czarne / tylko z ma-
czay w tych tagodkach moczonych / á przykny oz-
ne vchá vzmione záraz / białemu koniowi czarne /
á czarnemu biale / przprosnie : y ták będzieš miał
kone z odmianę. Krádžionym tego nie trzebá
czynic / tylko swoim własnym.

Párchywosc konstá spada listie kofysczko-
we swięze / z loiem kozlowym visukšy / y wárzyc /
áj sie wodnosć soku strawi / to precedšiwšy y mo-
cno wyprásowawšy / tym párchy sinárovác Albo
viegciem z gleyt / ábo oleiem Philozoforum
Jesli mu to nie pomoze posližje go do Gárbáryš
w 30lá.

Przybáreł do lekarstw domowch. 75

Kto chce żeby konia lecie muchy / bacy / szeptowie /
niekásali / niech go sokiem z Kárbásowego listia
namáze. Tak piše Dioskorides.

Ochwát koniom tak leczyć: Wziac Aminu
Kramnego pultora lota / Kopru Wlostriego lot /
Zmbieru / Swozdziłow / Gálganu, po trzy czwiers
ci lota / Száfránu pulczwierci lota / to wespól v
tluc miátko / do tego wbić swieze táte y vmiesiac /
potym winem roztworzywszy ciepło wlać koniowi
w gárdlo / y scisnac mu gęba y nozdrzá conayle
piey náchwile.

A nim to lekarstwo koniowi dáš / niedaway.
Zemu przed tym pul dnia / takze tez po lekarstwie
pul dnia resz znaku / á nie dáć mu sie zástawác / ále
go wodzic y tárn y sám.

Sádnó konstie tak leczyć: Wziac żyta y owa
sá / y kurzynow takze zárownó / á w garncu nag
wym zášpuntowany / spalic ná popiól / y tym sá
dnó dla zgotenia zášpuy. A chceš żebyš konia
nieosádnit / mierz je dobre podprawe pod stodlem /
takze y woylek nátkány.

Zátreť tak leczyć: Otreby w ocie wárzone /
áze twárho zgesciets / tym conáctepley okládác / á
storka záteczk močno obwiszac / coby z nogi nie
spádo.

Zábítie záżywe husnálem koniowi tak leczyć z
Wsiac żyta osm lotow / rozwárzyt w wodzie / áze
wilgotnośc z niego wšyšká wywte: przyday do
tego sunt loiu stárego Kozlawego / ze bednie táto
másc / á tym smáruy zábítie / y wšystek rok v tey
nogi / áz po same pécine. Kowalá tez trzeba vpo
minác kiedy podkówa podbija / żeby do żywego
niedosiegał: áz wlaszjá kiedy sobie gorzalka pod
pje / so to v nich niemowina.

Wozgrzywość

Wozgrzywosci Konfley tak pomozesz: Waz
w wodzie owsians stome / a kiedy bedzie nabarstey
wrzasa / wleyje te w cebr / postaw na tym cebrze os
palkę / owsa gotego nasyp na nis / coby para przez
nie przechodzila aż do owsa: przywiedze konia
chorogo niechay on owies te z opalki / tak czyn po
zi sie niewyeli

Na splec / y na wselke chromota Konsto: Wezim
bot cholewiasty / nakladze wen czlowieczych layn /
wzuy konowi na noge / obwisz mocno coby niea
spadlo: niechze z tym postoi kilka dni / tak te chro
mota vleczysh.

Chcesz żeby sie konie dobrze chowaly / dayze im
iesc dostatkem a chedogo / żeby w stenie niebylo
piersa / ani kurzyniec jaden. Staynia sucha / a nie
blisko swiniego chlewa / takze y gosi. Kazze te wo
znicy chedogo cudzie / ale nie kitem.

A żeby konie nie slepialy / sakaż ich bic w leb
woznicy biczyskiem / cié zlodziete konie slepie.

R E I E S T R

dla snadnieyszego nalezienia rzeczy
potrzebulocych.

A

Apetyt do jedzenia czynić sześć sposobow / Fol: 50

B

Bestiy vleszeniu / 5. sposobow leczenia / Fol: 41

Bielmo z oczu zganialc 16 sposobow leczenia / 5

Biegunki stanowic / 25 sposobow leczenia / 26

Blizny blach na cieie / 9 sposobow leczenia / 54

Bolu w macicy / 8 sposobow leczenia / 31

Bolecze / 7 sposobow leczenia / 60

Brodawki gubic / 9. sposobow leczenia / 35

Drzemienne panie / 2. sposoby leczenia / 45

Chiragra

R E I E S T R

C

Chřadgre/ 2. sposoby leczenia/	Folio	34
Cyklonki wybite/ 4. sposoby leczenia/		49
Cwártaczke/ 4. sposoby leczenia/		53
Czaxow/ 4. sposoby leczenia.		61

D

Drzewo od czerwlu zachowite/	Folio	59
Dycháwice/ 9. sposobow leczenia/		20
Dziatkom gdy nozdrzá zálega/ 2 sposoby		48
Dziestá/ 3. sposoby leczenia/		17
Dziectom dla pradkích zebow/		16
Dzlegná/ 4. sposoby leczenia.		63

S

Sebry rozmaíte/ 9 sposobow leczenia/	Folio	52
--------------------------------------	-------	----

G

Gdy co w vřnu gmerze/ 5. sposobow	Folio	13
Glist/ 17 sposobow leczenia/		29
Głowy bolenta/ 22 sposoby leczenia/		1
Głowy zawrota/ 6. sposobow leczenia/		3
Głows chedožyc/ 3. sposoby/		64
Głos nápráwiác/ 3. sposoby/		18
Gnielca/ 3. sposoby leczenia.		56

J

Jádu v trucižny/ 4. sposoby leczenia/	Fol.	57
Jeczižyká/ 2. sposoby leczenia/		7
Jezyczká/ 4. sposoby leczenia/		24

K

Kádku/ 12. sposoby leczenia.	Fol.	43
Kámen nerkový Krušyc/ 4. sposoby/		35
Kámen Krušyc/ 5. sposobow/		88
Káslu/ 23. sposoby leczenia/		22
Káslu/ 9 sposobow leczenia/		37

R E E S T R

Arwta Markáscym/ 6. sposobow leczenia/	28
Arzyjow boleniu/ 3. sposoby leczenia/	32
Arzyjow y Ledziwi boleniu/ 3. sposoby.	62
L	
Lona boleniu/	Folio 39
Lozysku y martwemu plodu/ 11. sposobow/	29
M	
Miestscow zástánowieniu/ 10. sposobow/	30
Miestscow pobudzeniu 21. sposobow/	Támže.
Mleko w pierściach mnożyć/ 10. sposobow/	19
Mleko w pierściach trácić/ 3. sposoby/	20
Mleku zsiádać sie niedopasczá/	55
Moc zadržymawác/ 5. sposobow/	48
Moc wywodzić/ 5. sposobow/	Támže
Morowemu powietrzu/ 5. sposobow/	45
Morzeniu w żywocie 3. sposoby leczenia/	59
Mozgu námdlonemu.	3
N	
Ná odmrozone czlonki/ 12. sposobow/	Folio 61
Nog strudzeniu/	62
O	
Oczu boleniu/ čtemnošći/ y innych niedostátkow/	
17. sposobow leczenia/	Folio 7
Ogniem opalonym/ 5. sposobow leczenia/	56
Ognia překielného/ 2. sposoby leczenia/	64
Oškaminy spozdáć/ 2. sposoby.	16
P	
Páznogci chropowátych/ 3. sposoby gládšíc/	J.
Peprá/ 4. sposoby leczenia/	23
Pedogry/ 3. sposoby leczenia/	54
Piersi białogłowskie spuchlé/ 8. sposobow/	18
Piersi żeby pánnom nierosły zbyt wielkie / test ná	
to 8. sposobow do zábiezenia/	19
Piersi ciężkošći/ 3. sposoby ná to.	10
Přanstwá	

K E I E S T R

Płanikwo smierści/ 2. sposoby ná to/	47
Płanikwa broni/ 2. sposoby ná to.	62
Pasty gubic/ 11. sposobow/	41
Płesowatości/ 3. sposoby/	52
Płynieniu z wśu/ 3. sposoby/	10
Prietarciu/ 3. sposoby/	14
<u>Puchotłonie</u>	61
Puchotłonie moſſen/ 5. sposobow ná to.	32
Puchliny/ 4. sposoby leczenia/	Łamie.

R

Rány z zdmrzędziłości w wściech/ 3. spo. Sol. 17	
Rány goić/ 7. sposobow/	40
Rány w gardle/ 3. sposoby leczenia/	90
Rokom dręcym/ 2. sposoby/	57
Rodzeniu przedktemu/ 14. sposobow/	38
Rokacstwo y bestye wygámác/ 4. sposoby/	40
Ryma/ 5. sposobow leczenia.	47

S

Szalonemu y od rozumu odeſtlemu/ 4. spo. Sol. 3	
Seyłtyce/ 9. sposobow,	33
Sen przywoditć/ 5. sposobow/	4
Sześciemediatkom/ 2. sposoby/	16
Skroni bolenie/	31
Stuch/ 3. sposoby/	9
Stinogorzu/ 3. sposoby/	44
St. ce czynitć/ 3. sposoby ná to/	16
St. pom stobkim abo parchom/ 2. sposobow/	36
St. oły/ 3. sposoby leczenia/	41
St. nienis w wśach, 2. sposoby ná to.	10
St. arzby y krosty/ 7. sposobow leczenia.	32

T

Tarnom/ poſtrzaſem/ drzazgom/	Solito 17
Tredy spodzác/ 4. sposoby ná to/	17
	Łamie

R E I E S T R

Twarz czyścić/ 12. sposobow /

W

Właściu gądzin/ 5. sposobow leczenia/ S
 Właściu od wściekłych psow/ 19. spo. T
 Właściu od psa niewściekłego/
 Właściu od pszoł/
 Wrażow/ 8. sposobow leczenia/
 Wsu bólejących/ 5. sposobow leczenia/

W

Wetroby/ 3 sposoby leczenia/ Solto
 Włosy czernić/ 4 sposoby/
 Włosy rościć/ 4. sposoby/
 Włosow leśieniu/ 3. sposoby bronie/
 Włosy trącić/ 2. sposoby/
 Womito w bronie, 4. sposoby/
 Wrzody w gardle/ 5 sposobow leczenia.

W

Wątementu/ 2. sposoby leczenia/ Sol
 Wątkice/ dwa sposoby leczenia/
 Wąbow bóleniu/ 28 sposobow leczenia/
 Wąbowaniu dzieciinnemu/ 2. sposoby,
 Wąsdek choroby/ 9. sposobow leczenia Sol

Solto 65 Wątki jako Wlepy wyćisnąć
 i dystillować. Wątki/ Kąpieli białogł
 o wielu innych rozmaitych rzeczach/ y sekre
 tnych. Jako Kąpieli y gęsi tuczyć/ Byd
 wietrzone ratować/ Koby jeby dostatkien
 dawały/ Pszoły jako osadzić/ Golebie i
 mac w flaku/ Myśy/ Szurki jako truć
 Fiedy szepić. To wszystko naydzieś w ty
 kach. Sol. 74. Konstie lekarstwa doswi

W poprawa teraz wydano.

Przędakata.

któ wyprze trójstronnie wadzić z kielichem koro-
nkami kurwi zymego megora; woleg
zawie waro by dzie od wodki.

Leharstwo na Kataraktę na oczach.

Wermicy trocin lub drobnych wiołkow z porzecziny, spal między dwoma
talerzami cynowemi, abierz oleick który osiędzie na talerzach i tem
dwa razy do dnia lub trzy razy samę kataraktę smarować.

Leharstwo na rzwani (ruptura).

Wermicy psutek z młyna (: dołmal wany) gdzie kowz desnow dla garba
ryznic, z naj tęższym octem rzwob (: acetum aceticum) i cieple na
same miejsce rzwane przykładać popukli Wermicy przy dzie inflama-
cja wtenow przestania iak pokilkna dniach odejdie, powstaje drugi
i trzeci raz tiz samo. Chory przez cały ten czas powinien iaknag
spokojnag kocić, i po tem ierore z pół roku parok nosić dla umoc-
nienia rzwany btony.

Leharstwo na rozpucie i dolace rzyby.

Poryp nasienia szaleiowego (: Hyosciami) na iaz, przykryj nie po-
lewanz nowę miskę, a gdy dobra dymem naidzie, przędko dohryj
i wleymanig wrzeczy wody, i nad parę, ostomisz się dobrze aby
worystka do ust wchodziła, otwarte usta trzymaj tak aby dobolace
go rzyba mogła dobrze dochodzić.

Prasewativum na temby rozpucie.

Spirytus naj tęższego Unyca 2. 5. Sinctura Mircha 1/2
Oleiku gwordzihowego (: Caryophyllum) kwint 1/2 pokilkna
nasie kropel do toczy wody wlewać i tem co rano z
by ptulkać.

Leharstwo na puczki pleury

Bukerpanowego liscia na pud z browym kwetem w wodric cowa-
ric i z tego, co dziennie przez trzy lub ctery dni, ost odawany
trzy filiżanki do dnia pie cieple iis okrywajze.

Na kamieniu.

Na ~~czym~~ brzozi piątych i z mydła we-
neciowego i ciętej wody zapijaj przez
tydzień.
Zatęż wotowy, także wyznaczony od pęcherza
płucznego.

Na płucach.

Na Hemeroidy

Cyclamen Europaeus. Dose porino.

Na żołądek. Wziąć senu, wody, natrosku i przytężyć,
a potem brzozi (ambrosja żółta) i kory.

A
Ba
Ba
Ba
Ba
Ba
Ba
Ba
C
C
D
D
D
G
G
H
H
H

Air lab Tatarski Łile. Scorod.
Baborane Łile. Eriogon montanum.
Babka wodna. Plantago Aquatica.
Bazylika. Ocimum.
Biedzenie. Pimpinella. Tragopelinum.
Bielon. Hyoscyamus.
Bocianie Noski. Geranium.
Bole Dżewko. Elbrotorum.
Czarne Łile. Pulsatilla. Cauda ^{nis} Uel-
Czarnucha. Melanthium.
Dyakiw. Theriaca.
Dziziel. Angelica.
Dziwanna. Verbascum.
Gayatek. Gayates.
Grybinia. Nymphaea.
Kokornak. Aristolochia.
Kokoryzka. Polygonatum.
Kopi. Arctium.
Kopi włoski. Ferriolum.
Kopytnik. Asarum. Nardus Silvestr.
Koszywat. p. żywohoff. Symphytum Petraum.
Koszyzko. Verbena.
Kietka Szanta p. Sordaniak.

Kozia Broda. Tragopogon. Herba hirta
 Kosa ciele. Iris.
 Krodzmal. Amylum.
 Krowawnik. Millefolium.
 Kusze Ziele. Septifolium. Dodecatheon.
 Lankas, Lanuzka. Lilium Convallium.
 Lavenda. Cassia.
 Lebiotka. Otiganum.
 Lopian. Lappa.
 Lubzdeczyk. Ligusticum.
 Macierzanka. Scryllum.
 Majeran. Amarus.
 Maruna. Parthenium. Leucanthe. ^{nowy} Tum
 Mieczek. Gladiolus.
 Mleczne Ziele. Glauca. Lactoris.
 Mlecznik (trawina) Euphorbium.
 Nogitek. Caltha. {Muskatowa
 gaska ma-
 cis}
 Oman. Inula.
 Opoch. Apium.
 Orzech wodny. Tribulus Aquaticus.
 Ostropost. Leucacanthus.
 Peczynnik. ^{Pracownia Sygilla igni ad usum.} Hypnidium. - (Janus).
 Piciotnik. Quinquifolium. Gnaphalium.

Piwona. Peonia.
Podbiat. Tussilago.
Poley. Pulegium. Pulejum.
Poley Gsi. Lunaria minor.
Postonik patrz Stoncznik.
Powoy Kłotowy. Smilax lewis major.
Romanowc Ziele. Tithymalus.
Rozchodnik Sedum.
Rozchodnik wielki. Buphthalmos.
Ręta polna. Rutchumaria.
Rumieni psi. Camamilla fetida.
Ręzucha wodna Nasturtium Aquaticum.
Sawina. Savina.
Serdusznik. Cardiacus.
Słaz. Malva.
Słaz wielki. Althea. Malva major.
Stoncznik. Heliotropium.
Sol Czakowata.
Szalwja. Salvia.
Szczaw Oxalis.
Szaw Kobili. Lappatum.
Tatarskie Ziele lub Stit. Acorus.
Wierzyca. Peucedanum. Fennicula potan.
Wrotka. Parthenium mac. Athanasia

Wykaznia Erdum.

Złoty głow. *Hastula Regia.*

Zywokost. *Symphitum.*

Świethik, *Sirenio*: herba *ocularis*, wiele
na ~~oczach~~ ^{na oczach} ~~niechle~~ ^{niechle}, ~~ktora~~ ^{ktora} ~~nie~~ ^{nie} ~~ter~~ ^{ter} ~~rawia~~ ^{rawia}
~~Świethik~~ ^{Świethik} albo *Euffazyja* karta 8.
Semecus. ~~przymiat~~ ^{przymiat} wiele na ~~oczach~~ ^{oczach}.

Berzoz *Sirenio* *Ursino*. *Heanthus*. *Cuminum* *gou*

Kmin. *Polski*. *Sirenio*, *Ammicum*, *Cuminum*

Bylica. *Parthenis*. *Artemisia*. *Dianaria*

Bukwica. *Betonica*, vel *Uetronica*

fiolka *baszta*.

Topsola, drzewo. *Arbor Populus*.

Paskowe drzewo. *Albero di Nochie*.

Balsaminika. - - *Momordica*, *Barba*

Balsamowe jagody. *Balsamon frutex*.

Kydowskie jagody. *Pomus Hierosolimitana*

Bojaniez noski. *Geranium*, *Vel Kostium*
Bobek. *Lauri baudo*.

Ciemierzynnik wiele. *Sesamides*.

Czarnogłowa wiele. *Pimpinella pratensis*.

Chazan. *Raphanus*, vel *Raphanus maior*.

Czabr wiele. *Satureia*, *Cunila*, *Thimbra*

Ciemierzyc. *Helleborum*, *Helleborus*.

Chmiel, *Luppavi* o *Luppavo*

Chrzaszcz żłoty co się wnoscy świeci,

Bibrytn, Ambra.

Babia remby ziela. Dentaria minor.

Babie ziela, Babi gnoi. Eryngion montanum.

Dypton. Dictamnnum album.

Aminiek albo kmion Polski biaty. ^{Strammium.} ^{vel Luminum.} ^{et Escipicum.}

Driakiew palma. ziela. Scabiosa S. Urbano.

Firotek biaty. Skopka. Leuconion. Viola alba.

Firotek bronatny. Viola purpurea, vel nigra.

Firotek Matki Boskiej. Viola Mariana, Medica.

Firotek pachnący żutty. Viola flammca, lutea.

Firotek Białogłowski. Viola Hesperis, mitronalis albis.

Firotek Jesienny. Viola Calathiana, lutea colores.

Gleit. Argivitis, Argenti spuma, Letarginio.

Gatgan. Cyperus Babilonius.

Jemiat dembowy. Ghianides di Caserica?

Jesion drzewo. Fraxinus, Arbor, Ornum, Melia.

Jastowiec. C. nebrus rve?

Jezynowe jagody. Morus celsus.

Jaskier maty; Kabinck, — ^{Strumca, Ranunculus,}
^{Batrachion, scelerata herba}
Pijskiernak, Przyszczednik. ^{Apium agreste, Andonica.}
vel Sardonia, sardaa herba. Polyanthomum.

Jeleniowy Opych. Apium montanum, Oreoselinum.

Kuroslap, Kurygmos, Myszotrzew. Corchorus, Morus Galina

Korzen Jaskuterego ziela. Celidonia.

Krowczyne ziela. Polygonatum. exili Krowcka.

Kokorur wixira. Fumadia, Capnos, Chelidonia.

Korbaer. *Taurea*, *Lorum*, vel *Cedera loris*,
 { *Kotokwindidas*, *Korb lasny*, — { *Colocynthis*,
 { *Oliogurek*, *Kania kamotka*. { *Coccubila silvata*
Kopernik wiele.
Kwiat Kuminkowy. Karbawa wiele. Pseudobunium.
Kuminak nasona.
Karbaxowa roslina. Cucurbitinus, vel Cucurbitina piva.
 { *Kurzydop drugi*, *Para migka*, *kurze* — { *Alina*,
Zielita, *Umsze*, *mupce*, *mokrze*. { *marvra*,
Krokos, *latina. Crocus*. *Srafvan*, *po polsku.* { *galinki alter*
Skarmagynowa jagody albo kiasa — { *Cocconi*,
zka, *Creswier*; — — — — — { *galacia kula*
Lubista. Anonis, Ononis, Mopecurus. { *ent grazum*
Liza drzewa. Tylia, Phyliras.
Lakryciowy korzen. Glycyrrhiza, Glycyrrizon.
Miernik wiele, czyli Popie jaika. Mirrhis; Smirrisusa.
Mianiana, albo Prystulia. Kubia; Erenthodanus.
Majeran. Amaraactus, Persa, Magiorana.
Manniana wiele. Gramen, manna, & Audeatan gramen.
Marunka. Parthenium, Scucanthe, Tamnacus.
Oleick, Pilosophorum.
Popawnik. vide Mirnik, Myrrhites, Lapis.
Pokrzywa maistwa, Samium, Galeopsis, Galion.
Peretrun zwany.
Pielyn pomorski.
Paproc polna. Filix mas, masculo. Filix The-
lipteris. femina.

Podroznik ziele. Cichorium, Intubus coraticus.

Paprotnik, albo Paprotnica. Lenchitis.

Plodnist. Crataegonium, Crataegonium.

Pigwo Drzewo. Cydonia, Malus Cotonea.

Pierzaw

Plachawiec krzewinka. Nerium, Rhododendros.
Gaulther rosea, Oleana.

Rum. Chamamelon; Anthemis; Leucanthemis.

Rura sielka. Rosa silvestra.

Rura Przelna. Cistus, vel Cisthus

Rura Miodowa. Cistus.

Rozra polny; Makowica Boemska. Capitulum, Epiphysium.
Sol ockowata.

Swinia wesz ziele. Cicuta.

Susienka Domowy. Gryllus domesticus.

Susienka Strzata ziele. Pimpinella Italica.

Szalei sakajki ziele. Hippomanes.

Szanta Biata, Marrubium, Scerentiorum.

Szalei pospolity ziele. Hyoscyamus, Symphonica.

Szanta kocia, Gzina stopa; Chenopos. Faba, suilla.
Paruana; Pontica.

- vel Chenopos. Salanum manicum vel fuscum,

Szalei wielki, Pinki. Strychnum manicum.

Szanta Biata, Maru- Thalassegle herba.
bium, Brasium, Senecio

Torun ziele, do ^{pochna} przystepu. Dracunculus hortensis.

Vide Boemia noska. Acus pastoris. Acus Muscata.

Wierzb Drzewo. Salix pentalis.

Wziymordow ziele. Vipervina & sicronara. vel Cantabrica.

Wronie oko ziele. *Solanum monococcum. Uva lupina* ^{Uva vera}

Wyczyna ziele lub czerniec myszy { *Mordeum murinum. Panicula. Lolium rubrum. Silvestra herba.*

Wzrownik biały ziele, czy- *Aron vel = Diablik*
li Aronowa broda. { *Arium, o Arus.*

Wzrownik wielki zmiarsnik. - { *Draguntium maius.*
Czuli Jaszczurka ziele. - { *Anguina, Serpentaria, Ophiosa, Corinthas. Mathiol herba.*

Wzrownik ziele, Gaiowa miódunka { *Bistorta. Columbrina. Serpentaria.*

Wziowy izryk ziele; Nasie- { *Ophiglossum. Lin-*
kwat: Karda Indyjska. { *gulaca e lingua Serpentina; Herba Serpentina. Lanca Christi.*

rinoceros gabalo

ria
ad

ni-

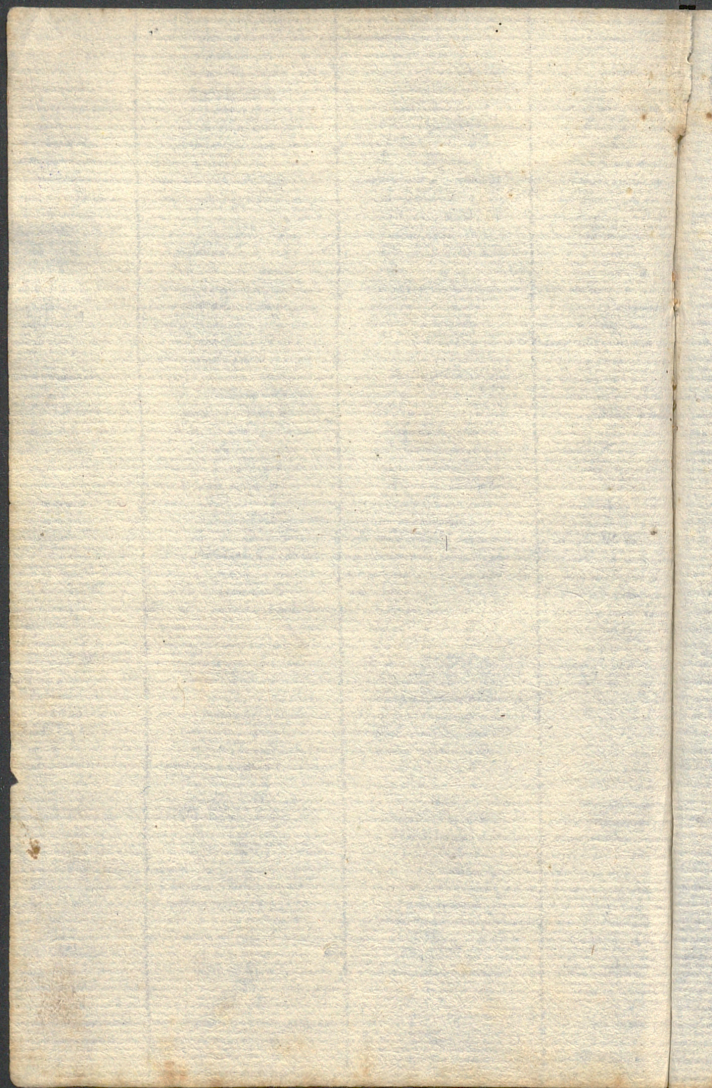
aba,

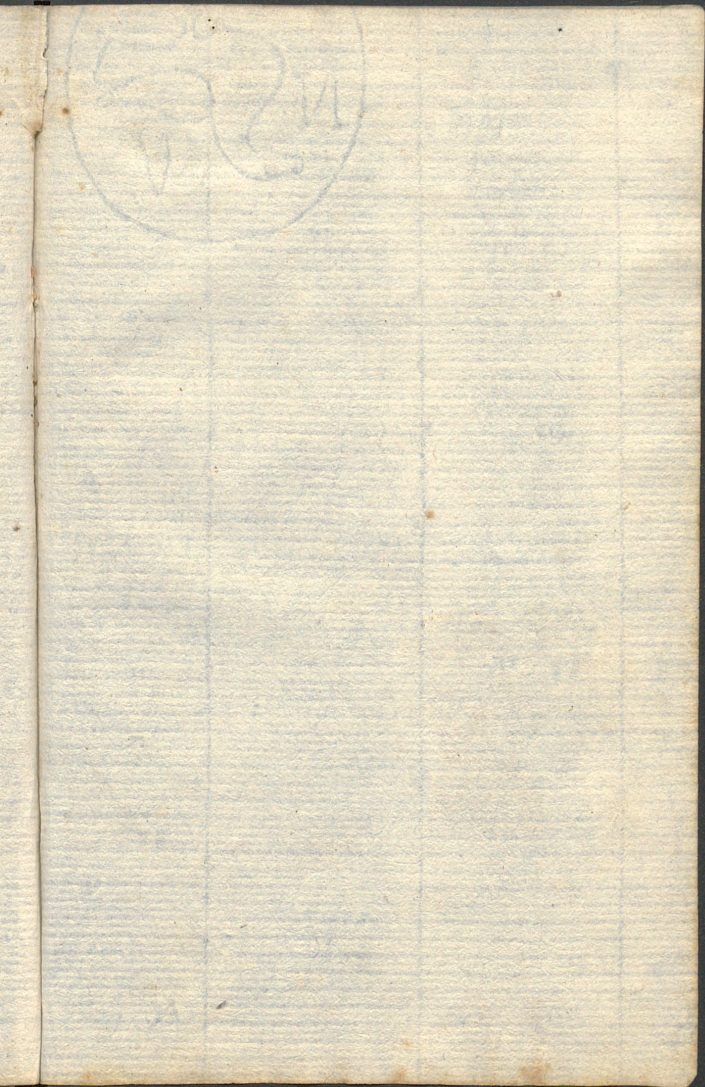
blik

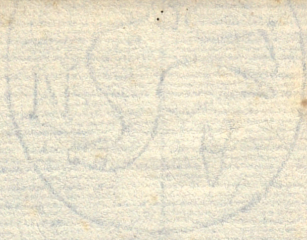
si
ria;

pen

ser-
er-
it.

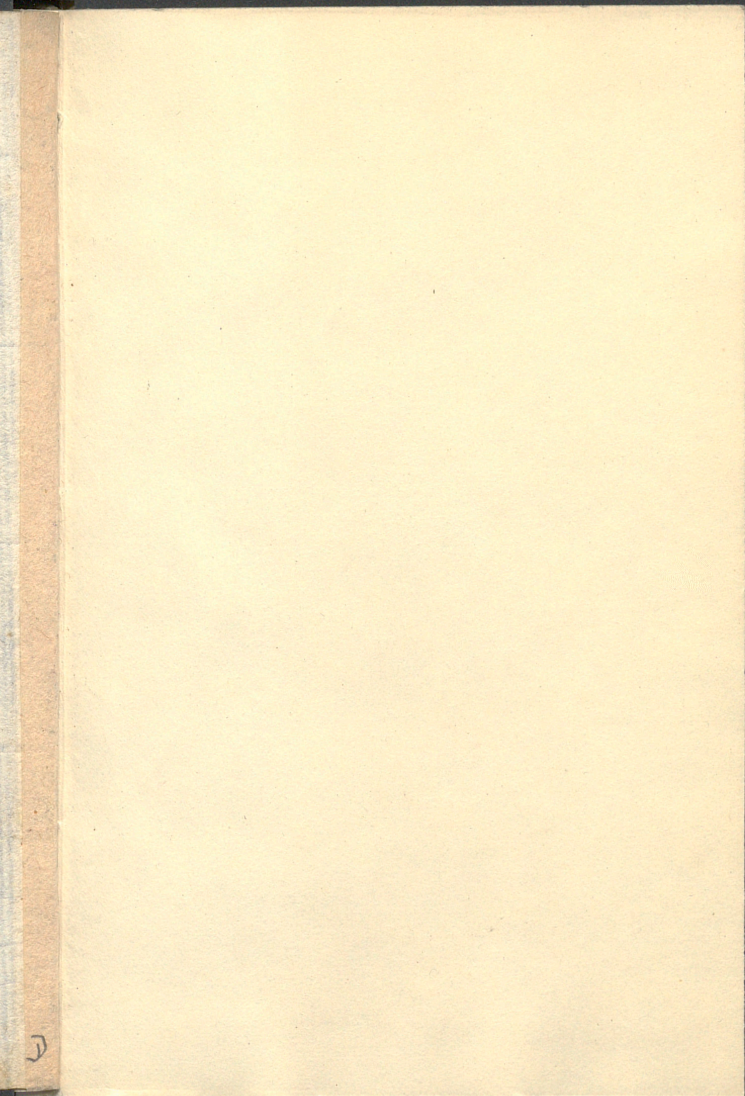

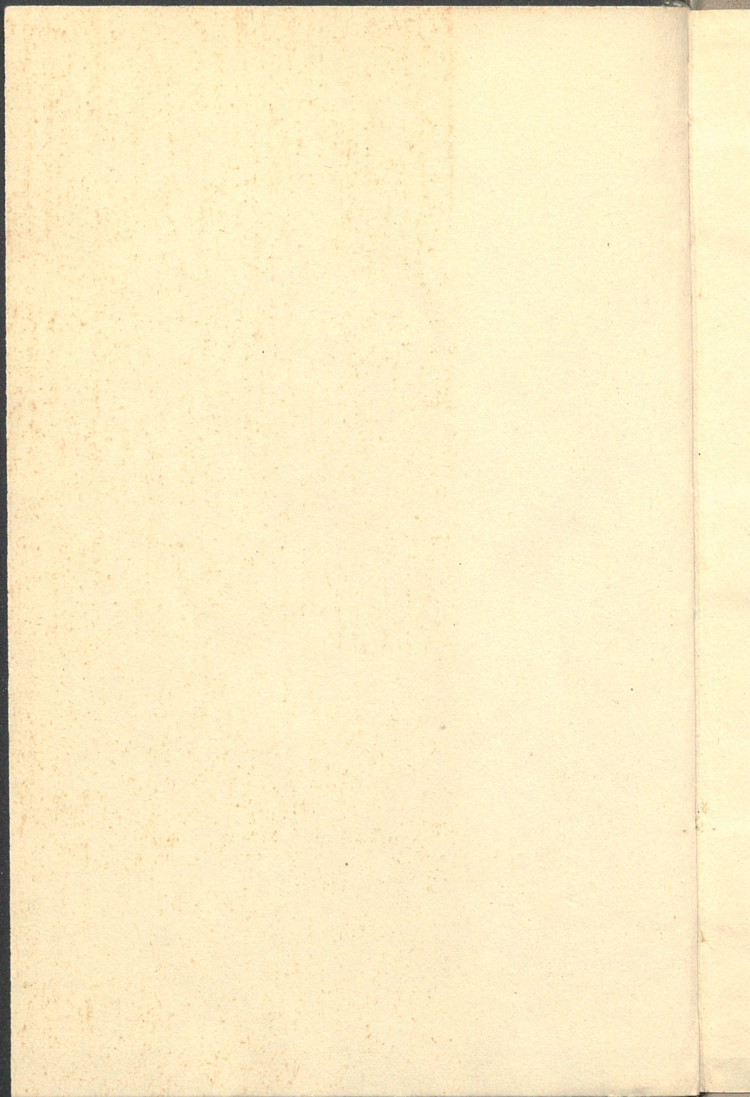

OPRAWĘ WYKONANO
w prac. inż. konserwat.
Biblioteki „Ossolineum“

Data 0. XI 86 J. Delimata
Tłoczenia Kowalcyż

